

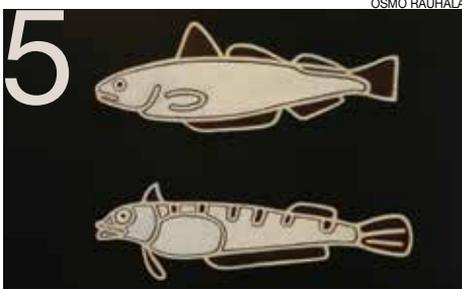

TIEDONJYVÄ

Jyväskylän yliopiston lehti No 1/2013

Kielitaito monikielisessä maailmassa

JYVÄSKYLÄN
YLIOPISTON LEHTI
NRO 1 • 2013

Tiedonjyvä ilmestyy
paperilehtenä neljä
kertaa vuodessa.

Seuraava numero
ilmestyy 15.4.2013

LEHTI VERKOSSA
www.jyu.fi/tiedonjyva

48. VUOSIKERTA
Painos 4500 kpl

VASTAAVA TOIMITTAJA
Anu Mustonen
puh. 050 564 9022
anu.mustonen@jyu.fi

TOIMITUSSIIHTEERI
JA JUTTUVINKIT
Anna-Majja Tuuliainen
puh. 050 428 0811
anna-majja.tuuliainen@jyu.fi

ILMOITUSMYyntI
JA TILAUKSET
Kalevi Luoma
puh. 050 564 9006
kalevi.luoma@jyu.fi

TOIMITUS
Jyväskylän yliopisto
Viestintäpalvelut
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

KUSTANTAJA
Jyväskylän yliopisto

PAINOPIIKKA
Forssa Print

SISÄINEN JAKELU
Vahtimestarit

TIEDONJYVÄN TILAUKSET
www.jyu.fi/tiedonjyva

TAPAHTUMAKALENTERI
julkaistaan vain verkossa.
Kaikki tapahtumat aikataulu-
ja paikkatietoineen löytyvät
www.jyu.fi/kalenteri

ISSN-L 0789-4805
ISSN 1798-6877 (verkkojulkaisu)

Humanistinen kielinumero

- 10 Syntyperäisyys suohon
- 13 Suomi tieteen kielenä
- 14 Kielen portinvartijat katosivat

Ja vielä lisäksi

4..... Lyhyet	29.....Juhlavuoden tapahtumia
16.....Professoriesittely	30..... Liikunta ja terveys
22..... Tiedeosuma	32..... Herra X ²
24.....Väitökset	35.....Osuma

Kansi Päivi Torvelainen, Elina Jokinen ja Kaisa Leino. Kuva: Petteri Kivimäki.

Kansainvälisyys ja suomen kieli

Käydessäni koulua 1960-luvulla Vaajakoskella en olisi voinut kuvitella, että joskus kirjoitan pääkirjoitusta Jyväskylän yliopiston lehteen, jossa yksi teema on kielten opetus ja tutkimus Jyväskylän yliopistossa. Kouluaikaan kielet eivät kiinnostaneet ja kirjoittamisesta en pitänyt lainkaan.

Siihen aikaan kielten opiskelu oli kääntämistä suomesta vieraaseen kieleen ja takaisin. Kaikki tehtiin kirjallisesti ja kieliopin tärkeyttä korostettiin. Vasta myöhemmin oppiessani tanskaa luonnonmenetelmällä ja tanskalaisen puolisoni opiskellessa suomea ymmärsin, että kieltä oppii myös ilman kielioppia – on vain yritettävä kommunikoida niillä vähillä sanoilla jotka osaa. Kielethän ovat usein varsin epäloogisia: kun teemme töitä rukkaset kädessä, niin emme tarkoita, että puristamme rukkasia yhdessä kädessä – vaikka voisihan se sitäkin tarkoittaa. Onneksi kielten opetus on kehittynyt valtavasti minun kouluajoistani.

ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN ja henkilökunnan määrä yliopistossamme kasvaa nopeasti. Heidän suomen kielen oppimistaan voimme auttaa rohkaisemalla heitä puhumaan suomea, vaikka kommunikatio olisi aluksi vaikeampaa ja hitaampaa kuin englanniksi keskustelu. On paljon kohteliaampaa puhua suomea sen puhumista harjoittelevalle ulkomaalaiselle kuin vaihtaa kaikkien osaamaan englannin kieleen.

TIETEEN KANSAINVÄLISTYESSÄ tarvitaan myös yhteinen kieli. Aikaisemmin se oli latina ja nykyään englanti. Tässä Tiedonjyvässä pohditaan myös suomen asemaa tieteen kielenä. Tämä suuria tunteita herättävä kysymys nousee tämän tästä esiin myös valtakunnallisen julkaisufoorumin työryhmis-

sä. Kansainvälinen yhteistyö edellyttää väistämättä yhteistä kieltä, jolla tutkimustulokset julkaistaan. Minun on vaikea uskoa, että ulkomaalainen tiedemies tai -nainen opiskelisi suomen kieltä pelkästään tieteellisen kirjallisuuden vuoksi, lukuun ottamatta ehkä Suomeen, suomen kieleen tai kulttuuriin liittyviä erikoisaloja.

Tunnustan, että en ole itse kirjoittanut yhtään tieteellistä artikkelia suomen kielellä. En edes tiedä millä foorumilla sen olisin voinut tehdä, kun suomen kielellä ei ole vuosikymmeniin julkaistu yhtään fysiikan alan tieteellistä lehteä. Suomen kieltä tarvitaan kuitenkin kaikilla aloilla tieteen popularisoinnissa.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON HISTORIA

alkoi 150 vuotta sitten maamme ensimmäisestä suomenkielisestä opettajankoulutusseminaarista. Meidän kunnia-asianamme on edelleen vaalia suomen kieltä ja edistää sen käyttöä myös tieteellisten tulosten yleistajuisessa kuvaamisessa kaikilla tieteenaloilla. ■

Olympiarenkaat ripustettiin Hippokselle

HARRI KAPUSTAMÄKI/KIHU

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vietti saneerattujen ja laajennettujen toimitilojensa virallisia avajaisia 10.1.2013. Lisätilalle onkin käyttöä, sillä KIHU ottaa vastuun Suomen Olympiakomitean uuden Huippu-urheiluyksikön Osaamisohjelman johtamisesta ja koordinoinnista.

Huippu-urheilulle rakennetaan osaamisverkosto, johon kuuluu yksikön lisäksi tutkimuslaitoksia, valmennuskeskuksia ja korkeakouluja.

Tämä tarkoittaa KIHUllekin uudenlaista roolia huippu-urheilun tutkimus- ja kehitystoiminnan verkostojen luomisessa ja niiden toiminnan johtamisessa.

Myös suomalaisen valmentajuuden vahvistaminen ja valmentajakoulutuksen koordinointi kuuluvat KIHUn uu-

Hiihtäjä Ville Vesterinen esitteli avajaisten yleisölle Pohjoismaiden suurimman juoksumaton mahdollisuuksia valmennus- ja testauskäytössä.

siin vastuualueisiin.

– KIHU on Jyväskylän yliopistolle tärkeä kumppani erityisesti, kun kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuksella on yhä painavampi rooli yliopiston tutkimuspainotuksissa. Yliopistolla on kolme edustajaa KIHUn hallituksessa, reh-

tori **Matti Manninen** kertoi avajaisissa.

Jyväskylässä on alettu kehittää myös Osaamisohjelmaan liittyvää uutta Huipputestausyksikköä KIHUn, liikuntabiologian ja terveystieteiden laitosten sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyönä. ■

Promootion sävellys Kai Niemiseltä, runo Kristian Blombergilta

SAARA VUORIOKIU / FIMIC

Kai Nieminen

MARLEENA STOLP

Kristian Blomberg

Jyväskylän yliopiston kahdeksas akateeminen maisteri- ja tohtoripromootio järjestetään 23.–25.8.2013. Promootiossa kuullaan **Kai Niemisen** promootiosävellys II ritorno... (delle città invisibili) sekä **Kristian Blombergin** promootioruno.

Musiikkitiedettä Jyväskylän yliopistossa opiskelleen Niemisen sävellys heijastelee pohjoisen luonnon ulottuvuuden ja eteläisen sivistyksen kohtaamista.

FT Kristian Blomberg on työskennellyt kirjallisuuden tutkijana Jyväskylän yliopistossa tutkimusalueinaan runous, avantgarde, digirunous, kokeellinen runous ja poetiikka. Blombergin mielestä runossa on tärkeää myös muoto.

Promootioon ilmoittautuminen on parhaillaan käynnissä. Lisätietoja: www.jyu.fi/promootio ■

Työiän stressi haittaa vanhuuden toimintakykyä

Jopa kolmannes työikäisistä kärsii työstä johtuvasta stressistä. Tuore tutkimus osoittaa, että työssä stressaantuneilla on vanhuudessa merkittävästi huonompi toimintakyky ja enemmän liikkumisvaikeuksia kuin henkilöillä, jotka eivät ole kokeneet stressiä työssään.

Yhteys havaittiin terveystieteiden laitoksen ja Gerontologian tutkimuskeskuksen tutkimuksessa, jossa seurattiin yli viittätuhatta henkilöä työstä vanhuuteen lähes kolmenkymmenen vuoden ajan.

Work, Retirement and Active Aging -tutkimus toteutetaan Jyväskylän ja Tampereen yliopistojen yhteisen Gerontologian tutkimuskeskuksen ja Työterveyslaitoksen yhteistyönä. ■

Taidepolku kiertää kampuksilla

NINNI HELDTIN TAULU/TAURI KANKAANPÄÄ

Kampuksilla kiertää 26. helmikuuta alkaen taidepolku, jonka varrelta löytyy **Annika Dahlstenin, Ninni Heldtin, Wilma Hurskaisen, Aino Kajaniemen, Kuutti Lavosen, Johanna Lecklinin, Anne Meskanen-Barmannin, Osmo Rauhalan** ja **Nanna Su-**

den töitä. Yliopisto on hankkinut juhluvuotensa kunniaksi taiteilijoiden valokuvateoksia, öljyvärimaalauksia ja grafiikkaa.

Yliopistolla on budjetissaan hankintatara, jolla ostetaan vuosittain keski-suomalaisten taiteilijoiden töitä. Hallintojohtaja **Kirsi Moisander** sai idean valtakunnallisista taidehankinnoista, joita esiteltäisiin taidepolun avulla.

Yliopiston museon intendentti **Pirjo Vuorisen** mukaan kyseessä on merkittävä taidehankinta, joka liittyy nimenomaan juhluvuoteen.

– Hankinnat ovat pysyviä, ja niitä sijoitetaan myöhemmin myös Ruusu- puiston ja Mattilanniemen uudis- rakennuksiin, Vuorinen kertoo.

Vuorisen mukaan taiteilijat on valit-

tu osin sillä perusteella, että taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos on tehnyt heidän kanssaan yhteistyötä.

– Esimerkiksi Ninni Heldtistä on tekeillä taidehistorian gradu, Vuorinen kertoo.

Taidepolusta julkaistaan esite, jonka avulla polun voi kiertää. Museo suunnittelee myös opastettuja kieroksia.

Lisätietoja näyttelystä saa Pirjo Vuoriselta, puh. 040 550 6099, sähköposti pirjo.vuorinen@jyu.fi.

Tarkemmat tiedot taidepolun reitistä ja teosten sijoituspaikoista julkaistaan juhluvuoden verkkosivuilla.

Taiteilijoita esitellään juhluvuoden aikana Tiedonjyvän verkkolehdestä (www.jyu.fi/tiedonjyva). ■

nyt 168

- **tohtoria** valmistui viime
- **vuonna Jyväskylän**
- **yliopistosta, mikä on**
- **kaikkien aikojen ennätys.**
- **Maistereita valmistui 1371,**
- **hieman enemmän kuin**
- **vuonna 2012.**

KUVA/KUVANKÄSITTELY ARTTO IKONEN

Kurssikirjaston tiloihin opiskeljaruokala

Ravintola Lozzin peruskorjaus on suunniteltu alkavaksi vuoden 2014 alussa. Lozzi jää pois käytöstä syyslukukauden 2013 aikana ja ravintolasalin osittaisina väistötiloina toimivat Kirjasto ja ravintola Musica. Pääkirjastossa väistötilana toimivat 1. kerroksen kurssikirjasto sekä sen yhteydessä olevat varastotilat. Kurssikirjastolle suunnitellaan parhaillaan uutta sijoituspaikkaa. ■

Biojalostamoiden kaasutusprosesseihin pureudutaan suomalais-brasilialaisella yhteistyöllä

Kemian laitos alkaa selvittää kaasutukseen perustuvan biojalostamon prosesseja ja raaka-ainemahdollisuuksia yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja kahden brasilialaisen yliopiston kanssa. Alkamassa on myös tutkijavaihto Jyväskylän yliopiston ja brasilialaisten yliopistojen välillä.

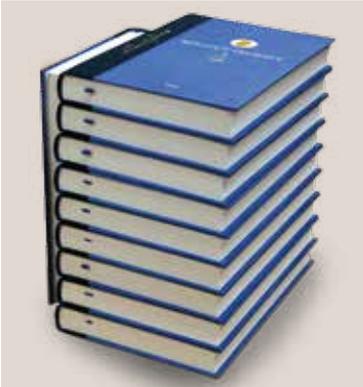
Kemian laitoksesta on mukana kaksi tutkimusryhmää, joita johtavat pro-

fessorit **Jukka Konttinen** ja **Raimo Alén**. Konttisen johdolla tehdään biopolttoaineiden kaasutuksen reaktiivisuuskokeita sekä polttoaineen reaktiivisuuden, kaasutusreaktorin ja kaasutusjärjestelmän mallinnusta.

Tutkittavina biomassoina ovat erityisesti brasilialaiset bioraaka-aineet, kuten metsäteollisuudesta saatava eukalyptuspohjainen biomassassa sekä

etanoli- ja sokeritehtaista, sokeriruosta tai sokeriruokojätteestä saatavat biomassat.

– Brasilian rooli biopolttoaineiden kehittäjänä on tulevaisuudessa merkittävä. Uskon, että käynnistyvä hanke palvelee myös esimerkiksi metsäyhtiöiden biojalostamohankkeita, Konttinen kertoo. ■

Tärkeä lisä kansalliskirjallisuuteen

Kokkolan kirkkoherra, valtiopäivämies Anders Chydenius (1729–1803) tunnetaan kansainvälisesti maailman ensimmäisen julkisuuslain (painovapausasetus 1766) isänä ja 'Pohjolan Adam Smithinä'. Hänen koko kirjallinen tuotantonsa julkaistaan sekä alkukielellä että suomennoksena. Ruotsiksi kirjoituksia on edellisen kerran julkaistu laajemmin yli sata vuotta sitten ja suomeksi osa niistä on aiemmin ilmestynyt 1929.

Kootut teokset mahdollistavat kokonaisuuden luomisen 1700-luvun merkittävästä vaikuttajasta. Sarjan ensimmäiset osat julkistettiin 4.12.2012 tietämisen vapauden päivänä.

Anders Chydeniuksen kootut teokset ovat tärkeä lisä kansalliskirjallisuuteen. Historiallisen arvonsa lisäksi niillä on merkitystä ajankohtaiselle yhteiskunnalliselle keskustelulle avoimesta taloudesta ja avoimesta yhteiskunnasta.

Chydenius-Instituutin Kannatusyhdistys ry, Anders Chydenius -säätiö ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius toteuttavat julkaisun yhteistyönä vuosina 2006–2014. Koko aineisto julkaistaan myöhemmin myös internetissä. ■

Uusi yliopistokeskussopimus takaa toiminnan monipuolisuuden

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen toiminnasta vuosille 2013–2018 on allekirjoitettu yhteistyösopimus. Siinä sovitaan yliopistojen tehtävistä ja rooleista sekä myös alueen tukirahoituksesta yliopistokeskuksen toimintaan.

Yhteistyösopimuksen allekirjoittivat Jyväskylän yliopisto, Oulun yliopisto, Vaasan yliopisto, Kokkolan kaupunki, Keski-Pohjanmaan liitto, Pietarsaaren kaupunki, Kaustisen seutukunta, Kannuksen kaupunki, Keski-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys ry. ja Chydenius-Instituutin kannatusyhdistys ry. Toimintaa koordinoi Jyväskylän yliopisto, kuten tähänkin saakka.

Yliopistojen osuus yliopistokeskuksen rahoituksesta on vuosittain noin 35 %. Yliopistot osoittavat rahoitusta ensisijaisesti maisterikoulutukseen ja avoimeen yliopisto-opetukseen. Sopimukseen perustuva alueen tukirahoitus kattaa noin 12 % keskuksen kuluista vuosittain.

Yliopistokeskuksessa opiskelee vuosittain noin 5000 opiskelijaa, joista noin puolet avoimessa yliopistossa. Tutkintoa suorittavia opiskelijoita on parisataa ja loput osallistuvat täydennyskoulutukseen. Yliopistokeskus työllistää noin sata henkilöä. ■

ELINA PAAVOLA

Rehtorit Matti Manninen, Lauri Lajunen ja Matti Jakobsson sekä Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus allekirjoittivat uuden yliopistokeskussopimuksen. Sopimuskansioita ojentamassa johtaja Tanja Risikko.

Opiskelupaikkoja palkinnoiksi kilpailuissa menestyneille lukiolaisille

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta ja informaatioteknologian tiedekunta järjestivät 24. tammikuuta Keski-Suomen ja lähikuntien lukiolaisille fysiikan, kemian, matematiikan ja tietotekniikan kilpailut.

Fysiikkakilpailun voitti **Visa Nummelin** Cygnaeus-lukiosta, kemiakilpailun **Alisa Taskinen** Cygnaeus-lukiosta ja tietotekniikkakilpailun **Mikael Myyrä** Muuramen lukiosta. Matematiikkakilvan voiton jakoivat **Janne Korpela** Jyväskylän Normaalikoulun lukiosta, **Juuso Ouli** Cygnaeus-lukiosta ja **Veli-Kalle Uimonen** Laukaan lukiosta.

Kunkin kilpailun viisi parhaiten sijoittunutta valitaan hakemuksesta

suoraan yo-tutkinnon jälkeen tiedekunnan opiskelijoiksi kyseiselle alalle. IT-tiedekunta antaa tietotekniikan, matematiikan ja fysiikan kilpailun kolmelle parhaalle suoraan opiskeluoikeuden tietotekniikan pääaineeseen yo-tutkinnon jälkeen.

Myös lukiolaisten kielloppikilpailussa on palkintoina opiskelupaikkoja Jyväskylän yliopistoon. Alkukilpailu järjestettiin 21. tammikuuta. Loppukilpailu pidetään Jyväskylän yliopistossa 19.4., ja siihen kutsutaan alkukilpailun 20 parasta. Kilpailu järjestetään joka kolmas vuosi. Kolme loppukilpailussa parhaiten onnistunutta saa suomen kielen opiskelupaikan. ■

Miikka Kimarista viestintä- ja markkinointipäällikkö

FM **Miikka Kimari** on valittu Jyväskylän yliopiston viestintä- ja markkinointipäälliköksi 28.1.2013 alkaen. Kimari tuli Jyväskylään Raha-auto- maattiyhdistyksen viestintäpäällikön ja päätoimittajan tehtävistä Espoosta. Aiemmin hän on toiminut viestintätehtävissä muun muassa Veikkaus Oy:ssä ja viestintätoimisto Selander & Co Oy:ssä. Mäntästä kotoisin oleva Kimari on valmistunut Jyväskylän yliopistosta vuonna 2008 pääaineenaan yhteisöviestintä.

Työnkuvassa painottuu viestintätehtävien ohella yliopiston kotimainen ja kansainvälinen markkinointi sekä brändinhallinta. ■

Läpimurtoja kemian laitoksen ja nanotiedekeksuksen tutkimuksissa

Akatemiatutkija **Heikki M. Tuonosen** johtama kemian laitoksen tutkimusryhmä on selvittänyt mekanismin, joka mahdollistaa tiettyjen epämetalliyhdisteiden käyttäytymisen kemiallisissa reaktioissa perinteisten metalliyhdisteiden tavoin. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Calgaryn yliopiston professori **Warren Piersin** tutkimusryhmän kanssa ja sen tulokset on julkaistu kemian alan julkaisusarjassa The Journal of the American Chemical Society.

Angewandte Chemie -lehdessä on julkaistu hiljattain kaksi artikkelia kemian laitoksen tutkimustuloksista. Toinen niistä esittelee kemian laitoksen ja Nanotiedekeksuksen läpimurtoja katalyyttien ja reaktiomekanismin selvittämisessä.

Professori **Petri Pihkon** tutkimusryhmä on suunnitellut uudentyypisen sisäisesti avustetun katalyytin, joka katalysoi imiiniä ja malonaattien välistä reaktiota. Reaktiotuotteita voidaan käyttää muun muassa aminohappojen valmistukseen.

Pihkon ryhmän toisessa työssä tutkijat selvittivät aldehydien ja nitroalkeenien välisen amiinikatalysoidun Michael-reaktion tarkkaa mekanis-

Akatemiatutkija Heikki M. Tuonosen (oik.) johtamaan tutkimusryhmään kuuluu muun muassa tohtorikoulutettava Mikko Hänninen.

mia. Pihkon ja Unkarin tiedeakatemiassa toimivan **Imre Pápain** ryhmät esittävät, että reaktiot eivät tapahdu kahtaisionivälivaiheen kautta, kuten tähän asti on luultu, vaan kuusi- renkaisen välivaiheen kautta.

Toinen Angewandte Chemien artikkeli kertoo nanotiedekeksuksen tutkijoiden selvittäneen kullon sitoutumisen elektronisesti muokattuun kalsiumoksidin. Tutkijat osoittivat, kuinka hapetus-pelkistys-kemia määrää kullon sitoutumisvoimakkuuden seostettuun kalsiumoksidin. Tulokset tukevat havaintoa, jossa kultananopartikkelien on todettu muodostavan tasomaisia rakenteita elektronisesti muokatun kalsiumoksidin päälle. ■

Useita palkintoja yliopistoyhteisön jäsenille

Kari Sajavaaran rahasto on myöntänyt Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen tutkijatohtori **Tatjana Rynkäselle** 1000 euron tunnustuspalkinnon ansiokkaasta soveltavan kielitieteen väitöskirjasta "Venäjänkieliset maahanmuuttajanuoret suomalaisessa yhteiskunnassa – kielen ja koulutuksen näkökulma integroitumiseen".

Jyväskylän yliopiston tutkijoiden artikkeli on saanut Sosiaali- ja lääketieteen yhdistyksen Seppo Aro -palkinnon ansiok-

kaasta Sosiaali- ja lääketieteellisessä Aikakauslehdessä julkaistusta artikkelista.

Artikkelin 'Lähisuhdeväkivallan kehystäminen erikoissairaanhoidossa: puuttumisen ja muutoksen mahdollisuudet' ovat kirjoittaneet **Tuija Virkki, Marita Husso, Marianne Notko, Aarno Laitila, Juha Holma** ja **Mikko Mäntysaari**.

Vuoden 2012 kongressipalkinton sai matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan ja informaatioteknologian

tiedekunnan järjestämä 22. Jyväskylän kansainvälinen kesäkoulu. Jyväskylän Convention Bureau myönsi palkinnon tunnustuksena pitkäjänteisestä työstä kesäkoulun järjestämisessä.

Terveystoimittajat ja Suomen Lääkäriliitto ovat palkinneet terveyden edistämisen professori **Tarja Kettusen** oivaltavasta ja erinomaisesta lehdistötiedotteesta "Vuorovaikutus ja viestintä potilasturvallisuuden työkaluna". ■

TEEMANA KIELET |

SYNTYPERÄISYYS SUOHON -

TANKEROU TAVOITTEET

JS EKSI

Kun arkisesta ympäristöstämme tulee yhä monikielisempi, kieliopin pilkuntarkkaa hallintaa tärkeämmäksi nousee kommunikointi monella kielellä. Suomen kieli ei silti katoa. Tieteen kielenä se elää rinnakkain englannin kanssa.

■ tekstit Anna-Maija Tuuliainen, kuvat Petteri Kivimäki

Monikielisyys tulee arkeen

Kielitaito monikielisessä maailmassa merkitsee muutakin kuin kieliopin, sanaston ja ääntämisen täydellistä hallintaa. Kielet ja perinteinen kielikäsitelmä ovat murroksessa, kun pitkään vallinnut yksinormisuus alkaa murtua.

Kielitutkimuksen nykysuuntaukset tarkastelevat kieltä yhteisöllisenä, merkityksiä luovana toimintana, joka opitaan osallisuuden ja mielekkään vuorovaikutuksen avulla. Silti koulun kielten opetuksessa vallitsee yhä vahva yksilönäkökulma.

– Emme ole yksinormisia omalla äidinkielellämme. Puhumme eri tavalla virallisissa kokouksissa ja lapsen kanssa aamiaispöydässä. Arjen kielenkäytön monimuotoisuutta pitäisi tuoda koulujen kielenopetuksessakin näkyvämmäksi, professori **Tarja Nikula** Soveltavan kielen tutkimuksen keskukselta huomauttaa.

Vähempikin riittää

Monikielisyys on kykyä kommunikoida kahdella tai useammalla kielellä, mutta syntyperäisen kielenpuhujan tasoa ei tarvitse tavoitella.

– Hyvä kielitaito on tavoiteltava asia ja kielioppisääntöjäkin tarvitaan. Kuitenkin vähäisemmälläkin kielitaidolla pääsee hyvin alkuun ja toisinaan sekin riittää, kielten laitoksen professori **Hannele Dufva** sanoo. Nikulan ja Dufvan mielestä kielten opettamiseen tarvitaan enemmän sallivuutta, monenlaisten kielitaitojen huomioimista. Oppikirjat ovat tärkeitä, mutta oppimisympäristöjä voisi ulottaa myös koulun ulkopuolelle erilaisten tiedonhaku- ja havainnointitehtävien avulla, he sanovat.

Kohti kielitietoista koulua

Peruskoulun uuden opetus suunnitelman luonnoksissa puhutaankin kieli-

tietoisesta koulusta, jossa kieli on kaikkien oppiaineiden asia, ei vain kieliaineiden. Aihetta pohditaan 12. huhtikuuta Jyväskylässä järjestettävässä Kielikampusseminaarissa Kieli kaikkialla koulussa – tietoa, taitoa, toimintaa.

Kielikäsitelmän murros näkyy myös Tarja Nikulan tutkimustyössä. ConCLIL-hanke pureutuu CLIL (Content and Language Integrated Learning) -opetukseen, jossa opetusta annetaan jollain muulla kuin oppilaiden äidinkielellä. Kansainvälinen hanke tavoittelee parempaa ymmärrystä siitä, millä tavalla vieraskielinen opetus haastaa perinteisiä kielikäsitelmiä.

Hannele Dufva puolestaan johtaa Toimijuus ja kieli -tutkimusverkostoa, joka haastaa yksilönäkökulman. Verkosto on kiinnostunut yhdessä toimimisesta kielenoppimisessa: miten oppijat oppivat toisiltaan ja löytävät yhdessä asioita, joita eivät aiemmin tieneet.

Vaikka perinteistä kielikäsitystä pidetään jähmeänä, Dufvan mukaan sen tilalle ei ole tarjota uutta, kaiken kattavaa teoriaa.

– Eikä sellaista ehkä tulekaan, koska maailma on fragmentaarisempi kuin ennen.

Monikielisyys on jo läsnä kaikkien suomalaisten arjessa. Oma lähiympäristö tarjoaa internetin ohessa uudenlaisia mahdollisuuksia vieraiden kielten oppimiseen.

Nikula ja Dufva pohtivat, onko syytä edellyttää kaikilta suomalaisilta samanlaista kielitaitoa, vai pitäisikö olla erilaisia kieliprofileja eri tilanteisiin. Nykyään tosin odotetaan, että kaikki osaavat englantia.

– Mutta ei tiedetä, onko englantia ikuisesti maailman-kieli, lingua franca, Dufva muistuttaa.

Yhä useamman arkeen kuuluu myös reseptiivinen monikielisyys: tilanteet, joissa keskustelukumppanit käyttävät vain omia äidinkieliään. Nikula oli hiljattain kokouksessa, jonka osallistujat puhuivat saksaa, suomea ja eng-

lantia, ja kaikki ymmärsivät toisiaan.

Ylpeyttä omasta kielestä

Yliopistotutkija **Christiane Dalton-Puffer** on tarkkaillut suomalaista kielimaisemaa Jyväskylässä syksystä 2012 lähtien. Hän tuli Wienin yliopistosta ConCLIL-hankkeeseen tutkimaan diskurssi-pragmaattisia näkökulmia luokkahuoneopetuksessa. Dalton-Puffer ihailee suomalaisten ylpeyttä omasta kielestään.

– Te tiedätte, ettei kukaan muu pidä suomen kielestä huolta, jos ette itse sitä tee. Englanninkielisiä sanoja ei juuri näe suomenkielisessä tekstissä, toisin kuin Itä-vallassa.

Suomalaisten kielitaito on hänestä jopa turhan hyvää suomea ei ole tullut opituksi, kun kaikki puhuvat hyvää englantia. Ehkä emme sittenkään enää pelkää kielioppi-virheitä tai ”väärin” ääntämistä. ■

Suomi on myös toinen tai vieras kieli

Suomalaisissa kouluissa opetetaan jo yli 60:tä eri äidinkieltä. Niiden puhujille suomi on toinen kieli: jokapäiväisessä elämässä oman äidinkielen lisäksi käytettävä kieli.

Suomi toisena kielenä (S2) -opetus tuo omat haasteensa myös opettajille.

– Se panee opettajat ajattelemaan asioita ihan uudelta kantilta, kun luokassa on oppilaita, joille suomi ei ole äidinkieli. S2-opetus on 20 vuotta vanha asia, mutta kesti kauan ennen kuin se ilmaantui meillä opettajankoulutukseen. Valitettavasti S2-opetusta hoidetaan kouluissa usein lyhyillä sopimuksilla. Ikään kuin kunnanisät ajattelisivat, että tarve menee ohi, vaikka ilmiö on pysyvä, suomen kielen professori **Maisa Martin** kertoo. Hän johtaa Topling – Toisen kielen oppimisen polut -tutkimushanketta.

Maisa Martin teki lisensiaatintyönsä amerikansuomalaisista. Hänen lapsensa ovat kaksikielisiä, ja Kanadassa asuva poika pitää suomen sanavarastonsa ajan tasalla lukemalla Helsingin Sanomia verkossa.

Vieraana kielenä suomea opetetaan yli sadassa yliopistossa ympäri maailman. Jyväskylän yliopistossa suomi on Martinin mukaan kielten laitoksen kansainvälisin oppiaine.

–Tällä alalla olemme jatkokouluttajana Suomen ykkönen, ja meillä on kaikista kieliaineista eniten ulkomailla toimivia jatko-opiskelijoita.

Naapurimaitamme kauempana kielen opiskeluun motivoivat suomalaiset sukujuuret, suomalainen tyttö- tai poikaystävä – ja yhä edelleen metallimusiikki!

–Kiinnostus ei ole hiipunut. Suomen oppiaineessa on parhaillaan valmistumassa unkarilaisen opiskelijan gradu metallimusiikista kielenoppimisen motivaationa. ■–

Yliopisto kansainvälistyy myös suomen kielen kautta, professori Maisa Martin muistuttaa.

Suomen kieli muuttuu ja voi hyvin

Yleisönosastokirjoitusten kliseisimmät huolenaiheet suomen kielen muutoksesta lienevät seuraavat:

Internet ja sosiaalinen media rappeuttavat suomen kielen. Kukaan ei osaa kohta enää kirjoittaa mitään käsin. Puhekieli ottaa ylivallan kirjoitetusta kielestä. Koululaiset kopioivat tekstinsä netistä.

Suomen kielen professori **Minna-Riitta Luukka** kumoaa väitteet yksitellen.

Mitä suomen kielelle kuuluu?

Samaa kuin sille on aina kuulunut. Sanasto laajenee ja muuttuu. Kieliopilliset rakenteetkin muuttuvat, mutta hitaammin. Jos suomi jämähtäisi paikalleen, silloin pitäisi huolestua.

Pieni suomi jää maailmankielten jalkoihin.

Suomen kielen lautakunnan puheenjohtajana olen tietysti pohtinut tätä asiaa. Suomi ei ole kuoleva eikä kaatoava kieli, mutta sen elinvoimaisuudesta ja käyttöalasta on huolehdittava. Mistä tahansa asiasta pitää voida puhua ja kirjoittaa suomeksi myös tulevaisuudessa, jotta kieli ei menetä arvostustaan ja kutistuisi arkiseksi ”kyökkisuomeksi”.

Sosiaalinen media tuhoaa oikeakielisyyden.

Ei media yksin mitään tee, koska se ei päätä kielen käyttötavoista, vaan ihminen itse. Taitava kielenkäyttäjä tietää, missä tilanteissa normeista voi lipsua ja missä ei. Toisaalta sosiaalinen media on madaltanut kirjoittamiskynystä ja tuonut näkyviin koko kielenkäytön kirjon.

Puhekieli jyrää kirjakielen ja sen säännöt.

Ehkä selkein suomen kielen tämänhetkinen trendi on kirjoitetun ja puhutun kielen rajan hälventyminen. Mediassa ja kirjallisuudessa on yhä useammin esillä välimuoto, joka ei ole puhe- eikä kirjakieltä. En näe sitä ongelmana, jos käyttäjä taitaa nämä kaikki – myös puhutus-

sa kielessä on oma kielioppinsa. Jos hallitsee vain sekamuodon, se on ongelma.

Kierrättämisestä uusi tekstitaito

Sosiaalinen media ja internet ovat vaikuttaneet muuhunkin kuin kielenkäyttötapoihin. Kirjoittamisen ja lukemisen käytänteet ovat muuttuneet, samoin käsityksemme teksteistä ja niiden omistajuudesta.

– Moni koululainen kysyy, miksi asia pitäisi esittää omin sanoin, kun sen löytää helposti ja hyvin muotoiltuna vaikkapa Wikipediasta. Netin valtava tekstimäärä edellyttää entistä parempia tiedon hallinnan ja arvioinnin taitoja, joten lukutaidossakin on vielä meillä kehittämisen varaa. Kirjoittaminenkin on muuttumassa yksinäisestä puuhasta yhteiseksi toiminnaksi. Tekstien kierrättämisen ja omaksi tekemisen taito onkin tärkeä tekstitaito kaikille – ei vain tieteenkijöille.

Haasteita äidinkielen opetukselle

Professori Luukka on myös ylioppilastutkintolautakunnan äidinkielen jaoksen puheenjohtaja ja sensori.

– Siinä työssä saa hyvän yleiskäsityksen nuorten luku- ja kirjoitustaidosta. Täytyy sanoa, että kirjo on suuri ja poikien ja tyttöjen tasoero kasvaa koko ajan poikien tappioksi. Jos äidinkielen taidot eivät ole hallinnassa, se sulkee tiettyjä ovia yhteiskunnassa.

Tyttöjen ja poikien taitojen ero näkyy myös perusopetuksessa. Äidinkielen opiskelu kiinnostaa poikia selvästi vähemmän kuin tyttöjä.

– Yhdeksannen luokan opetusta käsittelevässä tutkimuksessa kävi ilmi, että koulun ja vapaa-ajan tekstimää-
 ilmat ovat varsin kaukana toisistaan ja uusia, teknologisia oppimisympäristöjä käytetään äidinkielen opetuksessa vähän. Kysyä tietysti voi, millaisiin tekstitaitoihin nykykoulu oppilaitamme sosiaalistaa – menneisiin, nykyisiin vai tuleviin? ■

Kielen portinvartijat katosivat

Suomen kirjakielen peruseriaatteet lyötiin lukkoon 1800-luvun puolenvälin tienoilla, eikä sen jälkeen ole tapahtunut mitään radikaalia, kertoo puhekieleen ja historialliseen sanastontutkimukseen erikoistunut yliopistonlehtori **Vesa Jarva**.

– Mikael Agricolan 500 vuotta vanhoissa teksteissä pistää nykylukijalle eniten silmään se, että oikeinkirjoitus on erilaista. Muuten siitä kyllä saa selvää.

Sanasto taas on nopeimmin muuttuva kielen osa.

– Sanasto tekisi nyky Suomesta vaikeaa luettavaa Elias Lönnrotille. 1950-luvulta lähtien valtaosa uusista sanoista on tullut englannista. Gangnam style on koreankielinen kappale, mangat japania – onko kulttuurin ylivalta nyt siirtymässä englanninkieliseltä kielialueelta jonnekin muualle?

Vaikka kirjakieli on jokseenkin ennallaan, julkinen kirjakieli ei ole.

– Vielä 1950-luvulla julkinen kirjakielen käyttö oli pienen eliitin hallussa, mutta omakustanteet ja internet ovat vapauttaneet ja demokratisoineet kirjallisen kulttuurin. Enää ei ole portinvartijoita kontrolloimassa, kuka pääsee kirjoittamaan julkisesti, Jarva sanoo.

– Kielessä voi olla aiempaa enemmän vaihtelua. Ei ole enää auktoriteettia, joka sanoisi, että kirjoitit väärin, häpeä! Toisaalta niin paljon useimmat ihmiset voivat nykyään julkisesti kirjoittaa, että huonokin kirjoittaminen pääsee enemmän näkyville.

Julkinen puhuminen vapautui

Yleisradiolla oli Jarvan mukaan monopoli puhekielen portinvartijana vuoteen 1985 saakka, jolloin ensimmäiset paikallisradiot aloittivat. Nyt myös puhekieli on kokenut kulttuurisen murroksen: julkinen puhuminen on vapautunut.

Vesa Jarvan kiinnostuksen kohteita ovat puhekieli ja historiallinen sanastontutkimus.

– Muodollisen kirjakielen käyttö puheessa viestii nykyään sosiaalista etäisyyttä. Yleinen puhetaipa on vapautunut, vanha sivistyneistö väistynyt tai kuollut. **Matti Klinge** on relikti, hän ilmeisesti haluaa pitää yllä vanhan sivistyneistön arkkityyppejä, Jarva arvioi.

Moni pitää puhekielen ilmiöistä etenkin no, tota, niinku ja ai -tyyppisiä täytesanoja ärsyttävinä, mutta sanastontutkija Jarva näkee näissä diskurssi-partikkeleissa kiinnostavan tutkimusaiheen, johon voisi tarttua seuraavaksi.

Aiemmin hän on julkaissut mm. puhekielen sanakirjan *Oikeeta suomee* yhdessä kielikeskuksen lehtori Timo Nurmen kanssa. Jarva on myös yksi tutkijoista, jotka vastaavat lukijoiden kysymyksiin *Keskisuomalaisessa* julkaistavalla Kielikampuksen Kielenkiintoista-palstalla. ■

Suomi tieteen kielenä: Rinnakkaineloa englannin kanssa

Artikkelit arvostetuissa kansainvälisissä julkaisuissa tuovat yliopistolle mainetta ja rahaa. Yliopistojen uudessa rahoitusmallissa painotetaan kansainvälisiä vertaisarvioituja julkaisuja huomattavasti aiempaa enemmän.

Tieteen kansainvälinen kieli on englanti, mutta yliopistojen yhteiskunnallinen vuorovaikutustehtävä edellyttää suomeksi käytävää keskustelua. Mahdoton yhtälö?

Jyväskylän yliopisto ottaa kielipolitiikassaan selkeän kannan: vaikka julkaisemista kansainvälisesti arvostetuimmilla foorumeilla kannustetaan, yliopisto pitää huolta myös suomenkielisestä julkaisemisesta ja siitä, että suomen kieli kehittyy tieteen kielenä.

Tieteelliset seurat ja tietokirjojen kustantajat tukevat merkittävästi suomenkielistä julkaisemista. Jyväskylän yliopistossa kielikeskus tukee suomeksi kirjoitettavia Tieteellinen viestintä suomeksi -työpajoissaan. Kirjoitusviestinnän lehtori Päivi Torvelainen järjestää suomenkielisen tieteellisen viestinnän opetusta jatko-opiskelijoille ja henkilökunnalle. Kirjoitusviestinnän tuntiopettaja Elina Jokinen opettaa, miten tiedettä popularisoidaan ja miten tieteestä tehdään kirjoja.

– Kaikista vuonna 2007 julkaistuista väitöskirjoista 17 % oli suomenkielisiä, ja osuus on sen jälkeen laskenut. Luku voi näyttää huolestuttavalta, mutta on aloja, joilla suomen ja englannin rinnakkainelo toimii. Esimerkiksi kasvatus- ja yhteiskuntatieteissä väitöskirja voi olla eng-

lanninkielinen, mutta aiheesta voi ilmestyä suomeksi artikkeleita kotimaisissa lehdissä sekä tieto- tai oppikirjoja, Torvelainen kertoo.

Tutkija tarvitsee viestintätaitoja

Tutkijan on yleensä välttämätöntä osallistua oman aihepiirinsä kansainväliseen keskusteluun, mutta tieto ei kantaudu helposti kansainvälisistä lehdistä esimerkiksi koulutuspoliittisia ratkaisuja tekevien päättäjien tietoon.

– Tekstin arvokkuus ei riipu kielestä, vaan tärkeintä on tarkoituksenmukaisuus, Torvelainen korostaa.

Jokinen muistuttaa tutkijan oikeudesta ja velvollisuudesta osallistua myös kotimaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vaikka tieteen popularisointi ei kaikkia tutkijoita miellytä, se on tärkeä osa heidän työtään.

– Viestintätaidot kokonaisuudessaan ovat tärkeä osa tutkijan asiantuntijuutta. Tieteellisen viestinnän koulutukselle on valtava tarve, Jokinen kertoo.

Saman on huomannut myös *Kasvatus*-lehden toimittaja, Koulutuksen tutkimuslaitoksen tutkimusamanuenssi **Kaisa Leino**.

– Moni tutkija suomentaa englanninkielisen käsitteen vain laittamalla siihen suomenkielisen päätteen. On asennekysymys, miten suomen kieleen suhtaudutaan. Artikkelin hylkäämisen syy on usein se, että se on huonosti kirjoitettu.

Kaisa Leino (vas.), Päivi Torvelainen ja Elina Jokinen Oppio-rakennuksen salongissa Seminaarinmällä.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan Julkaisufoorumi luokittelee julkaisut laadun perusteella kolmelle tasolle: 1 (perustaso), 2 (johtava taso) ja 3 (korkein taso). Luokituksen on tarkoitus toimia yliopistojen koko tieteellisen julkaisutuotannon laadun indikaattorina yliopistojen valtiorahoitusmallissa vuodesta 2015 alkaen. Kasvatus-lehti on yksi harvoista suomenkielisistä lehdistä, joka on rankattu tasolle 2.

Leinon mukaan yliopistoihin on syntynyt selkeä kilpailutilanne, kun tutkijoiden on julkaistava mahdollisimman paljon.

– Artikkeleita tarjotaan entistä enemmän, joten niitä on vaikeampi saada läpi. Ykköstason lehdet ovat vaarassa kuuhtua. Niitä tarvitaan silti, koska kaikki eivät voi saada artikkeleitaan 2. tai 3. tason lehtiin.

Jokinen näkee yhtenä ongelmana kuilun tutkijoiden ja tietokirjailijoiden välillä:

– Nyky-yliopistossa on eri urapolut vakavasti otettavan tieteellisen tutkimuksen ja tietokirjojen tekijöille. Jälkimmäisillä on uskottavuusongelma tiedeyhteisön sisällä, mutta tärkeä rooli yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Nämä todellisuudet ovat liian erillään.

– Suomi ei ole häviämässä tieteen kielenä, jos päättämme niin. Jokaisen tutkijan pitää osallistua sen vaalimiseen. Opetus ja tutkimus vaativat myös suomea, Torvelainen kiteyttää. ■

Termit talteen kansalliseen pankkiin

Suomenkielistä tieteellistä termistöä talletetaan Tieteen kansalliseen termipankkiin. Kaikkien Suomesa harjoitettavien tieteenalojen termistön kokoaminen avoimeen ja jatkuvasti päivitettävään tietokantaan käynnistyi tammikuussa 2011.

Termit kerätään talteen aihealueittain tutkijoiden talkootyönä. Pilotteina toimivat kasvitiede, kielitiede ja oikeustiede, mutta myös muut tieteenalat voivat jo aloittaa termien keruun. Mukana on myös Tieteellisten seurain valtuuskunnan Tieteen termi-talkoot -hanke. ■

<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>

Yhteistyötä yli laitosrajojen

Kielikampuksen tiivis yhteistyö yli laitosrajojen mahdollistaa uudenlaiset avaukset kielen, kielenkäytön ja kielikoulutuksen tutkimuksessa ja kehittämisessä sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Kansallisesti ja kansainvälisesti ainutlaatuiseseen yhteistyöhankkeeseen kuuluvat:

Kielten laitos tutkii kielten roolia ihmisyhteisöjen toiminnassa sekä niiden asemaa ihmisen kasvussa ja kehityksessä. Tutkimuksen painoalat: kielen oppimisen polut, käytänteet ja ympäristöt sekä diskurssi, vuorovaikutus, sosiaalinen ja kulttuurinen toiminta. Pääaineet: suomen kieli, suomalainen viittomakieli, englannin, ruotsin, saksan, venäjän ja latinan kielet, roomaaninen filologia sekä soveltava kielitiede.

Soveltavan kielentutkimuksen keskus (Solki) Tutkimuslaitos tarkastelee kielikoulutuksen tavoitteita, käytänteitä ja politiikkaa. Tutkimuksen painoalat: kielitaidon arviointi, kielitaidon kehittyminen erilaisissa konteksteissa ja toimintayhteisöissä sekä kielikoulutuspolitiikka. Vastaa valtakunnallisen kielitaidon arviointijärjestelmän toteuttamisesta ja koordinoi kielikoulutuspolitiikan tutkimus- ja kehittämisverkostoa.

Kielikeskus Monikielinen ja monikulttuurinen työyhteisö, joka rakentaa ja tukee yliopiston ja ympäröivän yhteiskunnan kansainvälistymistä. Vastaa kandidaatin- ja maisterintutkintoihin sisältyvistä kieli- ja viestintäopinnoista ja tarjoaa laajaa valikoimaa kieli- ja viestintäkoulutusta myös jatko-opiskelijoille ja henkilökunnalle. Opetusta annetaan 14 kielessä, minkä lisäksi tarjolla on itse- ja tandem-opiskelumahdollisuuksia 30 kielessä.

Opettajankoulutuslaitos OKL:n kielitiimi vastaa luokan- ja aineenopettajien kielipedagogista opinnoista, luokanopettajien kieli- ja viestintäkoulutuksesta sekä alakoulun englanninopetukseen valmentavasta Juliet-ohjelmasta. OKL:ssä tutkitaan kielen merkitystä oppimisen kohteena ja välineenä yli oppiainerajojen sekä opettajaopiskelijoiden ja opettajien käsityksiä kielestä, kielen oppimisesta ja opettamisesta ja sitä, miten heidän identiteettinsä ja toimijuutensa rakentuvat opettajankoulutuksessa ja työelämässä. ■

■ Intervju och bild Tarja Vänskä-Kauhanen

Svenskans roll i den finska skolan under ständig förändring

Att vara professor i svenska i ett helt finskspråkigt Jyväskylä, hur känns det?

Tack bra! Jag använder tre språk till vardags på jobbet och växlar mellan svenska, finska och engelska. Hemma talar vi mest svenska men även finska. Sonen har gått både på det svensk-språkiga daghemmet Sidofickan och nu på ett finskspråkigt daghem.

Vad håller du på att forska om just nu? Vad är viktigt att forska?

Språk är ett av våra fokusområden inom forskning och utbildning vid universitetet. En viktig fråga är att följa med den finländska språkpolitiken. Vi utbildar svensklärare för finska skolor och där uppstår ofta frågor om nyttan av olika språk och huruvida språkstudier ska vara obligatoriska eller inte.

Under det senaste årtiondet har det hänt mycket vad gäller svenska språket i Finland. Landet har t.ex. fått en uppdaterad språklag (2004) samtidigt som svenskan i studentexamen har blivit frivillig.

Man har också märkt att förändringarna på 1990-talet, då antalet undervisningstimmar i svenska i skola minskade drastiskt, påverkat språkkunskaperna ganska mycket t.ex. hos universitetsstudenterna.

Eftersom min egen familj är tvåspråkig och min vardag är flerspråkig har jag också börjat fundera alltmer mer på skolans roll för ett flerspråkigt Finland. I dag är det till exempel inte möjligt att ha en tvåspråkig skola med både finska och svenska som under-

Åsa Palviainen
Professor i
svenska språket

” En viktig fråga är att följa med den finländska språkpolitiken.

visningspråk. Borde det finnas i framtiden?

Vad fick dig att välja Jyväskylä universitet – i en helt finskspråkig stad, som hemstad och forskningsplats?

Jag studerade lingvistik vid Göteborgs universitet, där jag disputerade 2001. I Göteborg var jag bl.a. med i forskningsprojekt där man undersökte skrivprocessen hos barn och vuxna.

Jag kom till Jyväskylä för att intro-

ducera scriptlog här och använda det för forskning om dyslexi. Nu fokuserar jag främst på hur man gör när man tänker och skriver på ett främmande språk. Jag arbetade också som svensklektor vid språkcentret och genom att intensivt undervisa i svenska för finska studenter blev jag väl insatt i det finländska utbildningssystemet och började också intressera mig för finländsk språkpolitik.

Under åren 2006–2010 genomförde lektor och doktorand **Camilla Jauhojärvi-Koskelo** och jag en kartläggning med ca 1 500 universitetsstudenter där vi undersökte språkkunskaper och inställning till svenska. Det visade sig att färdigheterna i svenska inte var så bra som kunde förväntas men också att studenterna generellt sett var positivt inställda till svenska språket och att studera det.

Hur ser du det, hurdana är dagens studenter i svenska språket vid vårt universitet?

Institutionen för språk tar in ca 25 studenter per år med svenska som huvudämne. Den klara majoriteten har finska som modersmål. Man kan se en förändring över tid där studenterna tidigare hade gedignare förkunskaper i svenska men kanske inte alltid använde språket så aktivt muntligt. Dagens studenter har inte lika starka teoretiska språkkunskaper men pratar gärna. Vi har två yrkesvägar där vi förbereder ena hälften på att arbeta som språksakkunniga på olika sätt, medan andra hälften blir lärare. ■

Liikaa ja liian kallista

Tutkimusten mukaan etevimmät tutkijat lukevat enemmän kuin muut. Luettavan tekstin määrä on kuitenkin lisääntynyt eksponentiaalisesti. Tieteellisissä julkaisuissa ilmestyy 1,5 miljoonaa vertaisarvioitua artikkelia vuodessa. Kuinka on mahdollista pysyä ajan tasalla esimerkiksi alalla, jolla tulisi hoitaa vakavia sairauksia? Yhdysvaltain terveystieteiden kansalliskirjaston ylläpitämään tietokantaan talletetaan 2880 uutta tekstiä vuorokaudessa. Lisäksi yhdellä alalla tapahtuneet edistysaskeleet saattaisivat olla relevantteja myös toisella. Miten ehtiä seuraamaan, mitä muualla tehdään?

Tutkimustyössä pelaavat huomiotalouden lait. Yhteiskuntatieteissä ei yli puoleen tutkimusartikkeleista viitata lainkaan. Tämä ei haittaisi, jos nämä artikkelit olisivat huonoja. Mutta onnistuuko tiedeyhteisö seulomaan julkaisuja niin, että vain arvokkain tieto nousee pintaan? Emme ehkä ole näin onnekkaita. Monet löydökset eivät myöskään piile itse artikkeleissa, vaan keskustelussa, jota artikkelit käyvät.

Koneälyn avulla voidaan täydentää ihmisälyn perusteella saavutettua tieteellistä ymmärrystä. Kirjallisuuksia automaattisesti yhdistelemällä on mahdollista tehdä uusia havaintoja, löytää piileviä yhteyksiä ja muodostaa tuoreita hypoteeseja. Digitaalisesta heinäsuvasta voi löytyä neula, jota kukaan ei tiennyt kadottaneensa.

Koneälyn täysimittaisen hyödyntämisen tiellä on ongelma, jonka kanssa painivat myös kansainväliset huippuyliopistot. Tieto maksaa maltaita, eikä tutkija voi tehdä työtään ilman pääsyä tarvitsemiinsa lähteisiin.

Maa maailmassa on yli 2000 tiedekustantajaa. Kolme suurinta vastaa lähes puolesta julkaistusta artikkeleista: Elsevier, Springer ja Wiley. Elsevierin voitto vuonna 2010 oli 3,5 miljardia dollaria. Kemian, fysiikan ja lääketieteen alan lehtien hinnat nousivat kuusinkertaisiksi vuosien 1984–2002 välillä.

Monikansalliset suuryritykset vievät kirjastojen lehtibudjeteista yli puolet. Jyväskylän yliopistossa e-aineistot haukkaavat 70–80 % kirjaston aineistomäärärahoista. Olemme myös joutuneet sitoutumaan usean vuoden sopimuksiin ja jatkuviin hinnankorotuksiin.

Markkinatalouteen liittyvän kilpailun edut eivät tiedejulkaisemisen maailmassa toteudu. Jos joku on monopoliasemassa, on kilpailuttaminen mahdotonta.

Sopimuksiin ja julkaisukäytäntöihin on saatava muutoksia, sillä tutkimusyhteisöillä ei kohta ole varaa itse tuottamaansa tietoon. Jäykät lisenssisopimukset saattavat myös tekijänoikeusyistä johtuen estää tiedonlouhinnan laajoista artikkelikorpuksista. Tämä voi haitata tieteen kehitystä.

Tieteellinen tieto on julkishyödyke, ei kauppatavaraa. Vaihtoehtoisten julkaisu- ja bisnessmallien etsiminen on käynnissä, ja Open Access etenee. Suuryrityksiä ei helposti horjuteta, mutta ei liene merkityksetöntä, että jo yli 13 000 tutkijaa on kieltäytynyt kokonaan tai osittain yhteistyöstä Elsevierin kanssa. Viime kädessä kyse on siitä, kumpi tarvitsee toista enemmän – tiedeyhteisö julkaisutoimintaa harjoittavaa yritystä vai päinvastoin?

Kimmo Tuominen

Jyväskylän yliopiston kirjaston johtaja, dosentti

TIETE KRII

Tieteen päivät tarjoavat tietoa, elämyksiä ja uusia oivalluksia tieteestä ja tutkimuksesta kaikenikäisille. Maamme eturivin asiantuntijat Jyväskylästä ja muualta Suomesta kertovat kriiseistä eri tieteenalojen näkökulmista.

TIISTAI 19.3.

Agora, Martti Ahtisaari -sali
Klo 10.00 – 11.45

Yhteiskunnallinen muutos – uhka vai mahdollisuus

Yhteiskunnallinen muutos, luova tuho ja aluekehitys

- Kansalaisyhteiskunnan muutos, yhteinen kriisi ja uusi osallisuus
- Ihmisyden muutos, individualismi ja verkot

Agora, Auditorio 2
Klo 12.00 – 13.45

Talouskriisi

Eurokriisin syyt • Onko uusi "luovan tuhon" aalto tulossa? • Finanssikriisi ja kauppakorkeakoulut

Agora, Martti Ahtisaari -sali
Klo 12.00 – 13.45

Verkkomaailmat

Pelit, pelimaailmat ja fantasian kautta voimaantuminen • Identiteetti verkossa – keksittyä vai todellista? • Virtuaalimaailmat – koodattua todellisuutta • Kuinka monta ensimmäistä Internet-vallankumousta maailmaan mahtuu?

Klo 14.00 – 15.45

Koulutus syrjäytymisen ehkäisijänä ja aiheuttajana

Koulutuksen periytyvyys • Heikko lukutaito ja sitä selittävät tekijät tytöillä ja pojilla • Uhkaako koulujen segregoituminen koulutuksen tasa-arvoa?

Vapaa pääsy, tervetuloa!

TIETEEN PÄIVÄT

KRIISITILUHKKA

JA ALKU

Jyväskylän yliopisto 19.–20.3.2013
Mattilanniemi, Agora

Klo 16.00–18.00

Onko suomen kielellä kriisejä ja miten niitä torjutaan?

Suomen kieli – menikö parasta ennen -päiväys jo?

- Tieteen kansallinen termipankki • Kansalainen julkisten palvelujen käyttäjänä – asiointi ilman kriisejä?

KESKIVIikko 20.3.

Agora, Martti Ahtisaari -sali

Klo 10.00–11.45

Kriisit ja viestintä

Kriisiviestinnän varautuminen ja strateginen kehittäminen

- Crises and social media (käännös puheesta saatavilla)
- Kriisijohtaminen mediayhteiskunnassa

Agora, Auditorio 2

Klo 10.00–11.45

Yliopistoyhteistyöllä yrittäjyyttä

ICT-murroksesta uuteen nousuun • Palveluista uusia mahdollisuuksia • Yliopiston rooli yrittäjyyden edistämiseksi: Yrittäjyyttä yliopistosta – Haasteita ja ratkaisuja • Käytännön toimia ja työvälineitä

Agora, Martti Ahtisaari -sali

Klo 12.00–13.45

Ydinvoimaan liittyvät riskit Fukushima onnettomuuden valossa

Fukushiman onnettomuuden aiheuttamat ympäristö- ja terveysvaikutukset • Radioaktiivisten jäteliuosten puhdistaminen Fukushima laitoksilla

Klo 14.00–16.00

Mustia pilviä?

Liikunnan ja urheilun kriisit

Urheilun riskit, uhat ja uhrit • Liikunnan taloushuolet ja mahdollisuudet • Ympäristömuutoksen haaste liikuntajärjestöille

Keskiviikko 20.3. Agora

Muistelutyöpaja:

Tule mukaan muistelemaan elämää sodan jälkeen!

klo 8–10 Auditorio 2 ja klo 10–12 AgC134

Työpaja 1. Pukeutuminen sota- ja pula-aikana.

klo 8–10 AgC134 ja klo 12–14 Auditorio 2

Työpaja 2. Vihollisesta naapuriksi:

Venäjä sodanjälkeisissä muistoissa

Keskiviikko 20.3. klo 14–16 päärakennus C1

Jyväskylän ikääntyvien yliopiston terveys- ja hyvinvointiluentosarjan

luento Suolistosyövän riskiryhmät ja syövän ehkäisy

Ti 19.3.–ke 20.3. Agora

Lasten yliopiston

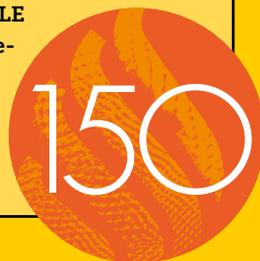
työpajat 1.–2. -luokkalaisille

- Teknologian voimaeläimet vauhdissa
- Lasten kemian laboratorio
- Kielisuihkuttelua koululaisille

Keskiviikko 20.3. klo 11–12 YLE

Kysy Proffalta – suora lähetys Radio Keski-Suomessa

Lisäksi näyttelyitä ja tiedekustantajien uutuuskirjat

TIETEEN PÄIVÄT®
VETENSKAPSDAGARNA

JO 150 VUOTTA
TULEVAISUUDESSA

www.jyu.fi/tieteenpaivat

Punnittua puhetta

Jaakko Numminen: Pohjalaispuheita – Österbottniskt tal 1951–2010. Toim. Erkki Rintala. Julkaisijat Etelä-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto – Mellersta Österbottens förbund ja Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto. Kytösavut XIX 2012. 389 s.

Ministeri **Jaakko Numminen** tuntee monipuolisena kulttuuripersoonana ja vahvana yhteiskunnallisena vaikuttajana. Pohjalaiset liitot ovat tehneet arvokkaan työn toimittaessaan hänen pohjalaispuheistaan kuvitetun ja henkilöhakemistolla täydennetyt kokoelman.

Kokoelmaan on valittu puolentoistasadana puheen joukosta 50, jotka ulottuvat 1950-luvulta nykypäiviin. Kirkas ajattelu ja terävä kynä ovat säilyneet läpi vuosikymmenten, ja kirjallinen toiminta on jatkunut tuotteliaana opetusministeriön kansliapäällikkönä tehdyn merkittävän työuran jälkeenkin.

Puheiden aihepiiri on laaja ja osoit-

taa puhujan erinomaista asiantuntemusta niin koulutus- ja tiedepoliitikasta kuin rakennussuojelusta, kirjallisuustopoliitikasta tai sukututkimuksesta. Juuri syvälinen asiantuntemus on ominaisinta. Jokaisen puheen taustalla on huolellinen tutkimustyö ja hämmästyttävä tietomäärä. Lukuisat historialliset yksityiskohtat pääsevät oikeuksiinsa luettuina.

Rakenteeltaan puheet ovat jämeriä. Numminen kuljettaa kuulijoitaan jouhevasti taitavan tarinankertojan tavoin. Tyyli on hiottua ja kohteliasta. Retorisina keinoina käytetään toistoa, puhutteluja, antiteesejä, omia kokemuksia, havainnollisia yksityiskohtia, eri aisteihin vetoavia kuvailuja. Vaikka puheissa on runsaasti historiaa, lopussa on yleensä vetoamus ja katse tulevaisuuteen. Puheet laajenevat pohjalaisuudesta koko suomalaisuuden tulkeiksi.

Nummisen mukaan ”Jyväskylän seminaarin ja sittemmin Jyväskylän kas-

vatusopillisen korkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston kasvatuselämä on jo vanhastaan vetänyt pohjalaisia opinkäyntiin ja sivistystyöhön. Eteläpohjalaiset ovatkin antaneet henkisesti suuren panoksen Jyväskylän yliopiston varsin merkitykselliseksi muodostuneen kulttuuripiiriin rakentamiseen.”

Ministeri Jaakko Numminen kuuluu kunniaatohtoreihimme vuodelta 1976.

Emeritarehtori Aino Sallinen

Satavuotias kirjasto akateemisen yhteisön aallonharjalla

Marja Kokko, Pekka Olsbo & Kimmo Tuominen (toim.): Kirjasto keskellä kampusta – Jyväskylän yliopiston kirjasto 100 vuotta. Jyväskylän yliopiston kirjaston julkaisuja 46, 2012. 214 s.

Juhlateoksen kirjoittajat ovat maamme tieteellisten kirjastojen ja museoalan asiantuntijoita sekä tieteen harjoittajia. Teoksen lopussa on **Harry Salmenniemen** kirjaston 100-vuotisjuhlaan kirjoittama juhlaruno ”Elävät kirjat”.

Jyväskylässä oli 1800-luvun aikana rakennettu suomalaisen sivistyksen keskusta ja tieteellisen kirjaston perustaminen vuonna 1912 oli osa hanketta. Aikalaiskeskustelu yliopiston ja kirjaston merkityksestä heijasteli yhteiskunnallista muutosta ja hanke koettiin paikallisuuden lisäksi myös kansallisen sivistystoiminnan kannalta ratkaisevaksi.

Yliopiston saaminen kaupunkiin oli hidas prosessi, mutta kirjastotoiminta kehittyi nopeasti. Jo vuonna 1919 kirjasto sai vapaakappaleoikeuden ja saavutti tasa-arvoisen aseman Helsingin yliopiston kirjaston kanssa. Seminaarinmäellä kirjastotoimintaa oli jo 1863 perustetun Jyväskylän seminaarin yhteydessä. Myöhemmin nämä

kaksi yhdistettiin Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun kirjastoksi, josta tuli vuonna 1966 yliopiston kirjasto.

Yliopiston laajentuessa käynnistyi uuden kirjastotalon suunnittelu. Valmistuessaan vuonna 1974 arkkitehti **Arto Siipisen** suunnittelema kirjasto oli yksi Pohjoismaiden edustavimmista tieteellisistä kirjastoista.

Kirjasto toimii edelleen akateemisen yhteisön keskiössä; se on työpaikka, olohuone ja oppimiskeskus tutkijoille, opettajille ja opiskelijoille.

Kirjaston merkitys ja sen ammattilaisten tarpeellisuus eivät ole kadonneet sähköisessä toimintaympäristössä. Kirjastolla on kuitenkin palveltavanaan uudenlainen, osallistuva asiantuntija-asiakas, jonka mukana kirjaston on uusia toimintamalleja hyödyntäen pysyttävä. AR ■

Jyväskyläläisen opiskelijaliikkeen suuri kertomus

Kustaa H.J. Viikuna: Kapi-
na kampuksella. Bookwell
Oy, Jyväskylä 2013. Ny-
kykulttuurin tutkimusyksik-
ön julkaisuja 113. 459 s.

Dekkarihenkeen otsikoitu
historiateos todetaan en-
simmäiseksi opiskelijara-
dikalismien tutkimukseksi
Suomessa. 1960- ja 70-
lukujen liikehdintä on mon-
nen kokemaa, mutta kuin
kaukaisen aikakauden kuvausta – vaika
vain muutama vuosikymmen sitten.

60-luvun opiskelijaradikalismi sai
alkunsa ahdingosta, kansallinen ja in-
ternationaali yhteisyys jaettiin myös
Jyväskylässä. Sen opiskelevat sosialis-
tit (JOS) tavoittelivat rahavaikeuksiinsa,
sukupolvikonflikteihin ja vaikutuskan-
vaksi vallankumousta; asteittain se
tehtäisiin kouluissa, yliopistossa ja
muussa yhteiskunnassa.

Kokoustehtiin, puhuttiin,
suunniteltiin. Vuoden
1968 vappuna marssit-
tiin, poltettiin lakkeja ja
sotilaspassseja. Ohjelmaan
kuulivat myös urkinta,
soluttautuminen ja paljas-
tukset. Kohteina olleet ai-
nejärjestöt, kuten Sane,
Dumppi tai Radikaali oli-
vat taistelujärjestöjä.

Jännitystä oli ilmassa
myös, kun opiskelijat,

professorit ja tutkijat valvoivat toisiaan.
Nuorleninistien masinoima yliopiston
päärakennuksen valtaaminen maaliskuu-
kuussa 1977 viideksi vuorokaudeksi
oli joukkovoimannäyte vailla vertaa.

Viikunan lopputulema on tyyli: uhri
kaatui taistelussa, joka oli mahdoton.
Sivistyneistöä ei voinut tulla proleta-
riaattia. Vielä 70-luvulla valmistuttuaan
opiskelija liittyi herrasluokkaan. TV-K

Yksittäisten tutkijoiden kiinnostuksen kohteesta tasavertaiseksi tieteksi

Roiko-Jokela, Heikki: Näkökulmia liikun-
tatieteiden kehittymiseen 1960-luvulta
2010-luvulle – hallinto, toimijat, tutki-
mus ja tiedonvälitys. Helsinki. Liikunta-
tieteellinen Seura ry 2012. 327 s.

Historian ja etnologian laitoksen yli-
opistotutkija **Heikki Roiko-Jokelan**
tutkimusraportti kokoa yksin kansin
suomalaisen liikuntatieteellisen tutki-
muksen historian. 1960-luvulle saakka
tutkimus oli pitkälti yksittäisten tutkijoi-
den henkilökohtaisen kiinnostuksen
varassa, mutta yhteiskunnan kasvava
liikuntatieteellisen tiedon tarve johti
tiedekunnan ja uusien oppituolien pe-
rustamiseen Jyväskylään. Liikuntatie-
teistä alkoi kehittyä tasavertainen tiede
muvanhempien tieteiden joukossa. Sii-

tä on muodostunut korostetusti sovel-
tavaa tiedettä, jolla on vahvat yhteydet
yhteiskuntaan, päätöksentekoon ja ar-
kipäivän ongelmiin.

Opetusministeriöllä (nyk. opetus- ja
kulttuuriministeriö) on ollut koko ajan
tiivis yhteys liikuntatieteelliseen tutki-
mukseen ja tiedonvälitykseen. Minis-
teriö on myös pyrkinyt ohjaamaan tutki-
musta mm. toimimalla keskeisenä
rahoittajana.

Liikuntatieteellinen tutkimus tarjoaa
myös tietoa kansalaisille tarjottavien
palvelujen tuottamiseksi. Tiedon pe-
rillemenon varmistamiseksi keskeisi-
nä keinoina on pidetty tiedon muok-
kausta ja popularisointia – tiedon yh-
teiskunnallinen käyttö ei muutoin olisi
mahdollista. AMT ■

Kriisi enteilee muutosta

Jaakko Hämeen-Anttila, Kimmo Ka-
tajala, Ari Sihvola ja Ilari Hetemäki
(toim.): Kaikki syntyy kriisistä. Hel-
sinki. Gaudeamus 2013. 334s.

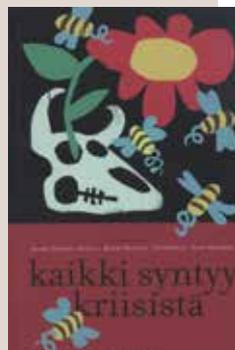
Onko kriisi
merkki lo-
pun ja tu-
hon ajoista,
vai enne
muutokses-
ta ja uuden
alusta?

Teoksessa
tarkastel-
laan niin yh-
teiskunnan,
talouden,
kielen kuin yksilötasonkin kriisejä.

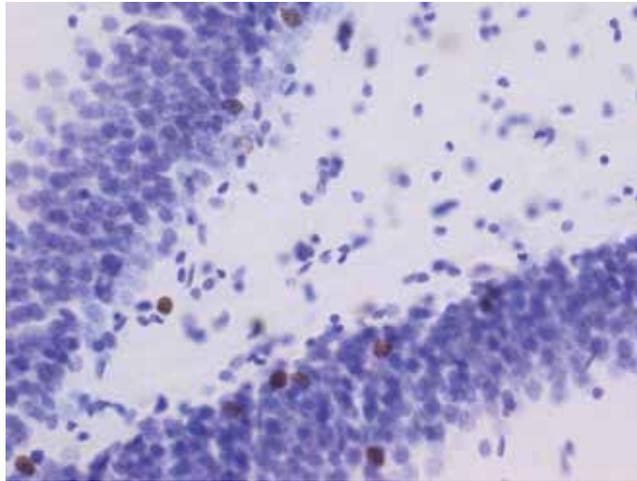
Esimerkiksi luonnossa kriisit ja
muutos ovat väistämätön osa kier-
tokulkua – ihmisen ja yhteiskunnan
kriisit tapahtuvat erilaisella aikajän-
teellä. Sana ”kriisi” on vakiinnutta-
nut paikkansa arkikielessämme, ja
usein sillä viitataan esimerkiksi ta-
lous-, velka- tai ilmastokriisiin.

Yleistajuisessa teoksessa eri
alojen suomalaistutkijat tarkastele-
vat kriisin käsitettä ja valottavat
termin molempia puolia. Suomen
historian professori **Petri Karonen**
sekä filosofian professori **Mikko
Yrjönsuuri** ovat kirjoittaneet artik-
kelit kirjaan. Karonen tarkastelee
Suomen sotaisen historian vai-
kuksia nyky-yhteiskuntamme pe-
rusrakenteisiin ja niiden toimimi-
seen. Yrjönsuuri esittelee nykyisen
ihmiskuvan kriisiä ja modernin
mielen käsitteen syntyä.

Kirja on koottu Tieteen päivät
2013 -tapahtuman Helsingin luen-
tojen pohjalta. Katso Jyväskylän
Tieteen päivien tiedot tämän leh-
den sivuilta 18–19. TH ■

■ teksti Anna-Maija Tuulainen, kuva Miriam Nokia

Syöpälääke vähensi uusien hermosolujen (ruskeat) syntymistä aikuisen rotan hippokampuksessa.

Syöpähoito heikentää aivojen uusiutumista ja oppimiskykyä

Suuri osa syöpähoitoja saaneista potilaista raportoi ongelmia tarkkaavuudessa sekä muistissa ja oppimisessa. Vielä ei tiedetä, mistä nämä vaikeudet johtuvat.

Jyväskylän yliopiston ja Rutgersin yliopiston yhteistyönä toteutetussa tutkimuksessa havaittiin, että usean viikon ajan jatkettu lääkkeellinen syöpähoito vähentää hippokampuksessa normaalisti syntyvien uusien hermosolujen määrää noin kolmanneksella, heikentää oppimiseen ja tarkkaavuuteen liittyvää hippokampuksen solujen yhteistoimintaa sekä lähestulkoon estää monimutkaisten tehtävien oppimisen.

Tutkimus on julkaistu Euroopan neurotieteiden järjestöjen keskusjärjestön (FENS) julkaisemassa European Journal of Neuroscience -lehdessä, jossa se valittiin kuukauden artikkeliksi (Featured article).

Miriam Nokia

Tutkimus tehtiin rotilla. Niille annettiin systeemisesti eli koko elimistöön vaikuttavasti Temozolomidi-nimistä lääketta, jota käytetään ihmisillä esimerkiksi aivokasvainten hoidossa.

Vaikeudet assosiativisessa oppimisessa tulivat esille vasta usean viikon

lääkityksen jälkeen ja vain tehtävässä, jossa kaksi toisiinsa liittyvää ärsykettä esiintyivät ajallisesti erillään. Kun vastaavat ärsykkeet esitettiin osin samanaikaisesti, syöpälääkkeellä ei ollut vaikutusta niiden välisen yhteyden oppimiseen.

Syöpälääkkeitä on syytä tutkia lisää

– Pitkäaikainen lääkkeellinen syöpähoito heikentää oppimisessa tärkeän aivorakenteen eli hippokampuksen rakenteellista uusiutumiskykyä, muuttaa sen toimintaa ja lopulta johtaa heikompaan oppimiskykyyn. Tulokset antavat aihetta tutkia tarkemmin syöpälääkkeiden vaikutuksia aivojen terveyteen, tutkijatohtori **Miriam Nokia** tiivistää.

Hän haluaisi tutkia myös, miten Temozolomidi ja mahdollisesti muut yleisesti käytössä olevat syöpälääkkeet vaikuttavat hippokampuksen solujen toimintaan yleensä eli mitkä ovat vaikutukset vanhoihin, kypsiin soluihin ja niiden toimintaan.

–Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia syöpälääkityksen pitkäaikaisvaikutuksia nimenomaan hippokampuksen rakenteeseen, hermosolujen uusiutumiseen ja oppimiseen, Nokia kertoo.

Jatkotutkimukseen haetaan aktiivisesti rahoitusta ja se on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden kanssa. ■

TENTTIRETKI

Tiedonjyvä esittelee juhluvuoden numeroissaan tapahtumia seminaarin, kasvatusopillisen korkeakoulun ja yliopiston 150 vuoden varrelta. Tuokiokuvia julkaistaan vuoden aikana myös yliopiston verkkosivuilla.

1920-luvulla seminaarin tentti-
luokat ”potkittiin ulos” ennen seminaarin viimeistä eli kokelasluokkaa. Penkinpainajaiset pidettiin yleensä josakin lähiseudun maalaistalossa, jossa ateriointiin, esitettiin erilaista ohjelmaa ja saunottiin. Oppilaat matkasivat sinne hevoskyydillä, myöhemmin käytössä oli myös autoja.

Mies- ja naisluokat pitivät erilliset penkinpainajaiset. Seminaarista vuonna 1917 valmistunut Jenny Pelto on muistellut, että penkinpainajaisten pitopaikka pyrittiin saamaan miesosaston vastaavalta luokalta.

Penkinpainajaisten jälkeen alkoi tenttikausi. Seminaarin viimeisellä luokalla keskityttiin opetusharjoitteluun.

Kuvan naisseminaarilaiset ovat lähdössä tenttiretkelle penkinpainajaisiin 1920-luvun alkupuolella. Kuvan ottajasta ei ole tietoa. ■

ELLEN JA ARTTURI NYSSÖSEN SÄÄTIÖN VUODEN 2013 APURAHAT

ELLEN JA ARTTURI NYSSÖSEN SÄÄTIÖ julistaa haettavaksi apurahat Jyväskylän yliopistossa opiskeville tai työskenteleville yksityisille tutkijoille sekä kotimaassa että ulkomailla suoritettavaa tieteellistä tutkimustyötä varten. Erityisesti tuetaan väitöskirjatyo-skentelyä.

Haettavana on myös säätiön hoitaman rehtori, prof. Kalevi Heinilän rahaston apuraha lasten liikunnallisen leikkikulttuurin edistämiseen.

Säätiön hallitus päättää myöhemmin jaettavasta rahamäärästä ja tuen yksityiskohtaisesta suuntaamisesta

ta joko kokovuotisiin tai puolivuotisiin apurahoihin

Säätiö tukee lisäksi Jyväskylän yliopistossa tohtoriksi väitteleviä henkilöitä antamalla vastikkeetta tilat karonkkatilaisuuden järjestämiseen perinteikkäässä Nikolainkulman juhlahuoneistossa. Ohjeet tilojen varaamiseksi löytyvät osoitteesta www.nikolainkulma.fi.

Tarkemmat tiedot haettavana olevista apurahoista käyvät ilmi hakemuslomakkeesta, joka on saatavissa säätiön kotisivulta www.eans.fi tai säätiön toimistosta. Hakemukset toimitetaan säätiön toimistoon osoitteella Kauppakatu 17 C, 2. krs, 40100 Jyväskylä viimeistään 1.3.2013. Kuoreen tulee merkitä tunnus ”Apuraha”. Hakemuksia ei oteta vastaan telefaxilla eikä sähköpostina.

Tiedusteluihin vastaa säätiön toiminnanjohtaja Tuomo Vartiainen, puh. 050 303 1645 tai e-mail: tuomo.vartiainen@eans.fi.

Apurahan saajille ilmoitetaan päätöksestä toukokuussa. Myöntöpäätökset ovat nähtävissä myös säätiön kotisivuilla.

Säätiön hallitus

Väitelleet 7.9.–14.12.2012

15.11.2012
M.Sc. Antonio Borgogni, liikunnan yhteiskuntatieteet, Body, Town Planning and Participation – The Roles of Young People and Sport.

16.11.2012
FM Hannele Kauranen, evoluutiogenetiikka, The role of the circadian clock in adaptation in seasonally changing environment in *Drosophila montana*.

16.11.2012
FM Lauri Nykänen, fysikaalinen kemia, Computational studies of carbon chemistry on transition metal surfaces.

16.11.2012
KM Anna Rytiväära, erityispedagogiikka, Towards inclusion – teacher learning in co-teaching.

17.11.2012
FM Sanna Herkama, puheviestintä, Koulukiusaaminen. Loukkaavat vuorovaikutusprosessit oppilaiden vertais-suhteissa.

17.11.2012
FL Janne Zareff, journalistiikka, Journalistinen komiikka. Teoreettisia ja käytännöllisiä avauksia.

21.11.2012
MA Kristóf Fenyves, hungarologia, Body, Epistemology, Interpretation: Friedrich Nietzsche and Karl Kerényi.

22.11.2012
DI Hanna Lappi, soveltava kemia, Production of Hydrocarbon-rich Biofuels from Extractives-derived Materials.

23.11.2012
FM Antti Kanninen, akvaattiset tieteet, Aquatic macrophytes in status assessment and monitoring of boreal lakes.

23.11.2012
YTM Päivi Kivelä, sosiologia, Oman paikan taju. Keskiikäiset perheenäidit paikallisilla kentillä.

23.11.2012
YTL Kati Turttainen, sosiaalityö, Possibilities of trust and recognition between refugees and authorities – Resettlement as part of durable solutions to forced migration.

24.11.2012
TtM Sanna M. Salmela, terveystiede, Elintapaohjauksen lähtökohtia korkeassa diabetesriskissä olevilla henkilöillä tyypin 2 diabeteksen ehkäisyn toi-

meenpanohankkeessa (D2D): Elintapaohjaus ennen D2D-hanketta, koettu ohjaustarve ja sovitut interventiomuodot.

24.11.2012
FM, YTM Sakarias Sokka, kulttuuripolitiikka, "Kansamme kykyyn itse arvostella ei voi luottaa!": Taidelautakunnat valtiolisina asiantuntijaeliminä ennen toista maailmansotaa.

29.11.2012
FM Tuomas Rajala, tilastotiede, Use of secondary structures in the analysis of spatial point patterns.

30.11.2012
PsL Laura Honkaniemi, psykologia, Applicants in a real-life selection context: Their personality types, reactions to the process, and faking.

30.11.2012
FL Hannu Pakkanen, soveltava kemia, Characterization of Organic Material Dissolved during Alkaline Pulping of Wood and Non-wood Feedstocks.

1.12.2012
FL Kari Ahonen, orgaaninen kemia, Solid state studies of pharmaceutically important molecules and their derivatives.

1.12.2012, **FL Riitta Hänninen**, etnologia, Puuterilumen lumo. Tutkimus lumilautailukulttuurista.

Täydelliset väitöstiedot, vastaväittäjät ja kustokset:
www.jyu.fi/vaitokset

1.12.2012
LitM Simon Walker, valmennus- ja testausoppi, Acute neuromuscular and hormonal responses and chronic adaptations to hypertrophic resistance training:

with special reference to constant versus variable resistance.

3.12.2012
LitM Minna Tanskanen, valmennus- ja testausoppi, Effects of military training on aerobic fitness, serum hormones, oxidative stress and energy

balance, with special reference to overreaching.

3.12.2012
Ekonomi Keijo Varris, kauppatieteet, johtaminen, Organisaatiokulttuurin ja johtajuusidentiteetin merkitys matriisiorganisaatiomuutoksessa: Case-tutkimus.

5.12.2012
Master in HRM Bart Henssen, yrittäjyys, Mine or ours? Perspectives on psychological ownership in family firms.

7.12.2012
FM Kristiina Skinnari, soveltava kielitiede, "Tässä ryhmässä olen aika hyvä." Ekologinen näkökulma kielenoppijaidentiteetteihin peruskoulun viidennen

ja kuudennen luokan englannin opetuksessa.

8.12.2012
YTL Taru Haapala, valtio-oppi, "That in the opinion of this House": The parliamentary culture of debate in the nineteenth-century Cambridge and Oxford Union Societies.

8.12.2012
YTM Kati Hämäläinen, sosiaalityö, Perhehoitoon sijoitettujen lasten antamat merkitykset kodilleen ja perhesuhhteilleen.

8.12.2012
YTM Kaisu Kumpulainen, kulttuuripolitiikka, Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen.

13.12.2012
FM Jani Moilanen, epäorgaaninen kemia, Theoretical and experimental studies of some main group compounds: from closed shell interactions to singlet diradicals and stable radicals.

14.12.2012
MSc Sameer Dartye, kognitiotiede, Life-Based Design for Technical Solutions in Social and Voluntary Work.

14.12.2012
DI Jatta Himanen, orgaaninen kemia, Stereoselective Synthesis of Oligosaccharides by De Novo Saccharide Welding.

14.12.2012
FM Jari K. Kokkinen, kielitiede, Racial discourse in James Baldwin's Blues for Mister Charlie (1964): drama and the hegemonic struggle.

14.12.2012
DI Erkki Kurkinen, tietotekniikka, On the exploration of Mobile Technology Acceptance among Law Enforcement Officers using

Structural Equation Modelling (SEM): a multi-group analysis of the Finnish Police Force.

14.12.2012
PhD Frank Lambrechts, yrittäjyys, IT IS ALL IN RELATIONSHIPS, Capacity Building for Organizing, Change and Learning from a Relational Perspective.

14.12.2012
FM Eija Laukkari, matematiikka, On Malliavain calculus and approximation of stochastic integrals for Lévy processes.

14.12.2012
FM Antti Oksanen, soveltava fysiikka, Improving the material efficiency of furnishes in papermaking by stratification and chemical modifications.

14.12.2012
FM Kaj Raikio, Suomen historia, Henkilöstön johtaminen Valkeakosken tehdasyhteisössä Rudolf ja Juuso Waldenin aikakaudella 1924–1969.

Väitelleet 15.12.2012 – 8.2.2013

15.12.2012
FL Katja Fält, taidehistoria, Wall Paintings, Workshops, and Visual Production in the Medieval Diocese of Turku from 1430 to 1540.

15.12.2012
FM Tomi Haanpää, tietotekniikka, Approximation Method for Computationally Expensive Nonconvex Multiobjective Optimization Problems.

15.12.2012
FM, KTM Annukka Näyhä, ympäristöjohtaminen, Towards bioeconomy: A three-phase Delphi study on forest biorefinery diffusion in Scandinavia and North America.

15.12.2012
FL Maare Paloheimo, Suomen historia, Business life in pursuit of economic and political advantages in early-nineteenth-century Finland.

17.12.2012
FM Mikko Voutilainen, fysiikka, Characterization of structure and diffusion in geological materials.

18.12.2012
MSc Ahmer Iqbal, tietotekniikka, Facilitating the use of virtual worlds in schools.

18.12.2012
KTL Hanna Salmi, johtaminen, The Significance of Perceived Development Opportunities in the Context of Retention – Comparing Ageing and Younger Nurses.

18.12.2012
MSc Hong Wang, tietotekniikka, Evolutionary Design Optimization with Nash Games and Hybridized Mesh/Meshless Methods in Computational Fluid Dynamics.

19.12.2012
MSc Mued Khabardov, tietotekniikka, Asymptotic and numerical studies of electron scattering in 2D quantum waveguides of variable cross-section.

19.12.2012
FM Juha Lamminen, kognitiotiede, Intentional lähtöinen lähestymistapa käytävyyttä koskevien vaatimusten määrittelyyn: kuluttajamarkkinoille suunnatun innovatiivisen ohjelmistotuotteen vuorovaikutussuunnittelu.

19.12.2012
FM Dmitry Petrov, tietotekniikka, Synthesis and application of orthogonal signal bases possessing enhanced time-frequency localization for mobile wireless networks.

19.12.2012
FT Reijo Solantie, taloushistoria, Ilmasto ja sen määräämät luonnonolot Suomen asutuksen ja maatalouden historiassa.

20.12.2012

FM Annemari Soranto, tietotekniikka, Interest based topology management in unstructured peer-to-peer networks.

20.12.2012
FL Eeva Takala, soveltava kielitiede, Hyvän haastattelun jäljillä. Haastatteluvoorovaikutuksen ihanteet oppikirja-ohjeissa ja opin-
näytteiden menetelmävuokauksissa.

20.12.2012
MSc Vladimir Vagaytsev, tietotekniikka, Analytical-numerical methods for finding hidden oscillations in dynamical systems.

21.12.2012
FM Anita Forsblom, musiikkiterapia, Experiences of music listening and music therapy in acute stroke rehabilitation.

11.1.2013
KTL Tommi Auvinen, johtaminen, Narrative leadership: Studies on leadership storytelling research and practice.

Täydelliset väitöstiedot, vastaväittäjät ja kustokset:
www.jyu.fi/vaitokset

11.1.2013
FM Marja Seilonen, suomen kieli, Epäsuora henkilöön viittaaminen oppijansuomessa.

18.1.2013
MA Josephine Morte, kasvatustiede, Reconceptualising teacherhood through the lens of foreign-language mediation.

2.2.2013
FL Sakari Auvinen, taloushistoria, Kasvavan liikenteen kannattava kanava. Saimaan kanavan rahtiliikenne autonomian aikana.

18.1.2013
FM Tuomas Karavirta, fysiikka, Improved lattice actions for beyond the standard model physics.

1.2.2013
MBA Maija Suonpää, yrittäjyys, Constructing an Opportunity Centred Collaborative Learning Model through and for Entrepreneurship.

8.2.2013
KM Katja Vähäsantanen, aikuis-kasvatustiede, Vocational teachers' professional agency in the stream of change.

TIETONIEKKA

Sikhit arvostavat kovaa työtä

18.1.2013

FM Laura Hirvi, etnologia, *Identities in Practice. A Trans-Atlantic Ethnography of Sikhs in Finland and California.*

Maahanmuuttajille uuteen ympäristöön asettuminen merkitsee oman identiteetin uudelleen neuvottelua ja määrittelyä. **Laura Hirvi** tutki ilmiötä Pohjois-Intiasta Suomeen ja Yhdysvaltoihin muuttaneiden sikhien ja heidän kokemustensa kautta. Suomessa asuu noin 600 sikhiä.

– Sikhit painottivat kovaa työn merkitystä. Sikhi-uskonnon työtä arvostetaan paljon, kuten myös suomalaisessa ja yhdysvaltalaisessa julkisessa diskurssissa. Valtaosa Suomessa asuvista sikheistä työskentelee ravintola-alalla, joka onkin tyypillinen maahanmuuttajien työllistäjä maassamme, Hirvi huomioi.

Sikheille on tärkeää sopeutua uuteen kulttuuriin ja tulla arvostetuiksi

yhteisön jäseniksi. Tämä ei kuitenkaan merkitse perinteisen identiteetin hylkäämistä. Kotimaassa esimerkiksi uskonto muodostaa itsestään selvät puitteet jokapäiväiseen elämään. Hirvi huomasi, että sikhit ke-

hittävät luovia strategioita, joiden avulla he pyrkivät luomaan harmonian tutun ja uuden kulttuurin välille. Kovan työn retoriikka voidaan nähdä myös tällaisena strategiana.

Sikhien yhteisö on pieni ja verrattain näkymätön suomalaisessa yhteiskunnassa. Lisäksi sikhit pitävät melko matalaa profiilia ja pyrkivät välttämään kulttuuriinsa, uskontoonsa tai etniseen taustaansa liittyviä negatiivisia kommentteja ja reaktioita. Tulevaisuudessa yhteisö tulee todennäköisesti kasvamaan. Hirvi ennustaa tämän vaikuttavan sikhien näkyvyyteen.

– Sikhit, kuten intialaiset ylipäänsä, arvostavat koulutusta. Todennäköisesti sikhit tulevat osaksi suomalaista poliittista maisemaa. Voidaan myös olettaa, että tulevat sukupolvet työllistyvät korkeammin koulutettuihin ammatteihin, Hirvi pohtii.

Tessa Horila

HUMANISTISTEN TIETEIDEN alainen arkeologia tutkii aiemmin eläneiden ihmisten toimia ja näiden jälkeensä jättämää kulttuuriperintöä sekä esineistöä. Arkeologiassa otetaan kuitenkin harvemmin huomioon silkan kiusanteon mahdollisuutta. Kuvitellaan esimerkiksi muinainen hiihtäjä, joka heitti aikanaan suohon eripituiset sukset tahallaan siinä toivossa, että tulevat sukupolvet saisivat hiihtämisestä täysin virheellisen käsityksen. On myös todennäköistä, että Lahden alueella satojen vuosien päästä suoritettavissa kaivauksissa tullaan löydetyn välineistön perusteella siihen lopputulokseen, että 2000-luvun alun hiihtäjät menettivät suoriutuksensa aikana merkittävästi verta.

HUMANISMIN VASTAKOHTANA pidetään korostetun mekanistista ajattelua, missä yksilöiden henkilökohtaiset ominaisuudet ovat usein tausta-alalla. Tuodaanko tähän asiaan liittyvissä neliväriesiteissä aina riittävällä tavalla esiin sitä, että molemmat mallit ovat itse asiassa ihmisten kehittämiä? Ei tuoda.

ON HARHAANJOHTAVAA puhua kahvakuulasta. Kun kuulaan liitetään kahva, se lakkaa samalla olemasta kuula, koska kuulalla tarkoitetaan matematiikassa pallon muotoista kappaletta. On suoranaista ihme, että nykyinen Elinkeinoelämän keskusliiton ylin johto kes-

kittyy tämän räikeän epäkohdan sijaan erilaisiin eläkeikään liittyviin kysymyksiin.

YMMÄRTÄVÄTKÖ MURTEISIIN erikoistuneet kielen-
tutkijat toisiaan?

NETTIKAUPASTA TILATTAESSA kauppias ilmoittaa sivustolla usein erikseen noudattavansa niin sanottuja reilun kaupan pelisääntöjä. On huomattavasti järkevämpää soveltaa menetelmää, missä verkkokaupan pitäjän velvollisuus olisi ilmoittaa, ettei hän itse asiassa piittaa koko reilun kaupan säännöstöstä hevonneeraa. Tuoloin kaikki rehelliset asiakkaat valitsisivat toisen liikkeen, ja epämääräisiä bisneksiä haluavat tai huijatuksi tulemista etsivät ihmiset voisivat luottavaisin mielin jatkkaa kaupanhierontaa.

JOS TEILLÄ EI joskus ole muuta tekemistä, miettikää onko Suomessa ainuttakaan tankotanssimusiikkiin erikoistunutta yhtyettä.

Järjestä onnistunut kongressi Jyväskylässä!

Jyväskylä Convention Bureau auttaa kansainvälisen kokous-, konferenssi- tai kongressitapahtuman hankkimisessa Jyväskylään. Tarjoamme maksutonta ja puolueetonta asiantuntija-apua jo suunnitteluvaiheessa, mm. hakumenettelyssä ja hakuvaiheen markkinoinnissa.

Ota yhteyttä
Jyväskylä Convention Bureau
Jaana Ruponen, info@jcb.fi
+ 358 (0)400 629 863
Asemakatu 6
40100 Jyväskylä

Kuva: Jussi Pelttonen

www.humantechnology.fi

htc Human
Tech Center Finland

70 kirjaa vapaaksi juhlavuoden kunniaksi

JO 150 VUOTTA
TULEVAISUUDESSA

ANNE VARTIAINEN

Ismo Puhakka (vas.) ja hänen kirjansa ensimmäinen lukija Olli Moilanen olivat iloisia yllättävästä kohtaamisesta.

Jyväskylän yliopisto juhlisti 150-vuotista historiaansa lahjoittamalla 70 kirjaa kenen tahansa luettavaksi ja eteenpäin jaettavaksi. Bookcrossingin avaukseen torstaina 31.1. oli yliopiston pääkirjaston aulaan saapunut kymmeniä bookcrossaajia, niin vuosia harrastaneita kuin aivan ensikertalaisiakin. Yhteisöviestinnän opiskelija **Stiina Laakkonen** on harrastanut bookcrossingia jo kymmenen vuotta.

– Kierrätysidea sai alun perin kiinnostumaan bookcrossingista. Vuosien varrella tämä on osoittautunut ihan mahtavaksi ja yhteisölliseksi harrastukseksi. Olisi hienoa, jos yhä useampi innostuisi kirjan jakamisen ideasta, Laakkonen sanoo.

Seuraava oma lukukokemus Laakkoselle syntyy mm. **Sofi Oksasen Stalinin lehmien** ja **Isa Aspin** runojen myötä.

– Minun jälkeeni nämä teokset voi kenties löytää pääkirjaston ala-aulasta.

Bookcrossing-kirjaksi vapautettujen teosten kulkua voi seurata koodin avulla www.bookcrossing.com-sivustolla. Kirjan löytö- ja jättöpaikan merkitsemisen lisäksi kirjoista voi keskustella muiden lukijoiden kanssa.

Kirjoja ja kohtaamisia

Ensimmäistä bookcrossing-kokemustaan kirjastolle oli tullut hakemaan musiikkikasvatuksen opiskelija **Olli Moilanen**. Mukaan tarttui **Ismo Puhakan** *Hei, Hommiin!* -lorukirja, mutta samalla myös muisto yllättävästä kohtaamisesta. Paikalle avaukseen osui nimittäin myös itse historiaa jatko-opiskeleva Puhakka.

– Todella mahtavaa ja suuri kunnia, totesi hän teoksensa valitsemisesta juhlavuoden bookcrossing-kirjaksi.

Kirjakokoelman ovat valinneet yliopiston kirjasto ja kulttuurihistoriallinen museo. Kirjat vaihtelevat romaaneista runokokoelmiin ja tietokirjoihin. Kirjat tai niiden kirjoittajat liittyvät jollain tavoin Jyväskylän Seminaariin, Kasvatusopilliseen korkeakouluun, yliopistoon tai muuten vain Jyväskylään. Yksi kirjoista on opiskelijamme **Olli-Pekka Tennilän** Runeberg-palkittu *Yksinkeltainen on kaksinkeltaista* -runoteos.

bookcrossing.com/mybookshelf/JY-kirjasto/allteksti ja kuvat: Anne Vartiainen

JUHLAVUODEN TAPAHTUMIA

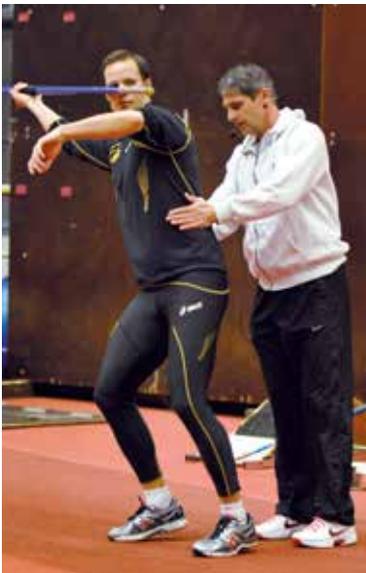
- 1.-28.2. Roll-up -näyttely, kirjasto: Mekin olemme lukeneet joitakin kirjoja – suomalaisen politiikan tärkeimmät kirjat 1917–
- 12.-22.2. The 6th Jyväskylä Winter School of Ecology
- 19.2., 22.2. Kummikouluharjoittelun liikuntapäivät
- 21.2. Seminaari: Tulevaisuus haastaa oppimisen
- 26.2. Liikunnan palloilutapahtuma LIPAT
- 28.2. Kalevalan päivän tapahtuma
- 6.3. Seminaari: Jyväskylän yliopiston Hyvät Opettajat
- 6.3. Jyväskylän yliopiston vuosijuhla
- 7.3. Yrittäjyyskasvatus tulevaisuudessa – luonnostelmia, yrittäjyyskasvatuksen seminaari
- 15.3.–5.5. Jäätä ja jäkälää. Markku Kettulan luontokuvia Keski-Suomen luontomuseossa
- 18.3. Eetun päivän aikuiskoulutusilta
- 19.-20.3. Tieteen päivät Jyväskylän yliopistossa: Kriisi – uhka ja mahdollisuus
- 20.-22.3. Eurooppalainen sosiaalityön tutkimuksen kongressi
- 23.3. JYYn vuosijuhla
- 9.4. Mikael Agricolan päivän tapahtuma
- 8.4.-31.5. Nykykulttuuri-julkaisutaiteen kansitaiteen näyttely, kirjasto
- 11.4. Liikuntakasvatuksen laitoksen avointen ovien päivä
- 12.4. Kielikampusseminari: Kieli kaikkialla koulussa – tietoa, taitoa ja toimintaa
- 13.4. Jyväskylän yliopiston sinfoniaorkesterin, Sinfiksen, 20-vuotisjuhlakonsertti

■ teksti Anna-Maija Tuuliainen, kuva Viivi Vanninen / KIHU

Eväitä valmentajan hektiseen arkeen

Liikuntatieteellisen tiedekunnan Viveca-yksikkö tarjoaa urheiluakatemioiden ja seuratason valmentajille psykologista valmennusta. Työn ohessa suoritettava akateeminen täydennyskoulutus on suunnattu valmentajille, joiden työ edellyttää urheilijoiden taitosuoritusten jatkuvaa kehittämistä.

– Hyvän valmennussuhteen perusta on vuorovaikutuksessa ja toisen ymmärtämisessä. Psykkisen valmennuksen koulutuksissa opetellaan ja harjoitellaan käytännön keinoja, joilla valmentaja voi tukea suojattiansa urheilijana olemista. Jotakin koulutuksen onnistumisesta kertoo se, että koulutukseen osallistuneet valmentajat toivat lopulta urheilijoitaan mukaan kontaktipäiville, suunnittelija **Mikko Pirttimäki** kertoo.

Jan Zelezny valmentamassa keihäänheittäjä Tero Pitkämäkeä. KIHU on tehnyt tiivistä yhteistyötä suomalaisten keihäänheittäjien kanssa niin heittotekniikassa kuin psykologisessa valmennuksessaakin.

Mitä uutta ammattivalmentaja voi saada tällaisesta koulutuksesta?

– Ajankohtaista tutkimustietoa arjen avuksi. Voimme lähteä liikkeelle suoraan urheilijan arjesta, johon liittyviä havaintoja asiantuntijoiden tutkimustieto tukee, pääkouluttaja **Marko Malvela** kertoo.

Malvela kertoo esimerkin akateemisen tutkimustiedon ja käytännön yhdistämisestä: urheilija on pettynyt suoritukseensa arvokisoissa. Koulutuksen aikana suoritus käydään perusteellisesti läpi ja mietitään yhdessä, mihin suuntaan urheilijan kannattaa lähteä.

– Lähtökohtamme tässä koulutuksessa on ollut urheiluvälmentäjänä kasvaminen ja kehittyminen sekä tämän prosessin tukeminen. Kontaktiopetuksen lisäksi olemme jatkuvassa yhteydessä valmentajaan ja siten myös läsnä valmentajana kehittymisen prosessissa, kehittämispäällikkö **Aki Karjalainen** kertoo.

Vuonna 2012 tiedekunta järjesti yhteistyössä Suomen Olympiakomitean kanssa nuorten olympiavalmentajille suunnatun psykologisen valmennuksen täydennyskoulutuksen. Uusi koulutusryhmä on aloittamassa toukokuussa. ■

Valmentajan arki lähtökohtana

Lähtökohtana on valmentajan arki, josta kouluttajilla on myös omaa kokemusta.

– Pyrimme mahdollisimman lähelle urheilijoiden ja valmentajien arkista tekemistä. Mitä käytännönläheisempää koulutus on, sitä vaikuttavammaksi osallistujat sen kokevat. Ohjelma on suunniteltava niin, että sen pystyy käymään läpi valmentajan hektisessä arjessa, kertoo projektipäällikkö **Pasi Sarkkinen**, Suomen painimaajoukkueen entinen päävalmentaja.

Uusi taitovalmennuksen täydennyskoulutus alkaa

Vivecassa käynnistyy maaliskuussa urheiluakatemioiden ja seuratason valmentajille uusi Taitovalmennus-täydennyskoulutus. Taitojen oppiminen on urheilijan jatkuvan kehityksen kannalta ratkaisevan tärkeää. Taitoharjoittelun suunnittelua ja toteutusta edesauttavat kokonaisvaltainen ymmärrys liikuntataitojen opettamisesta ja oppimisesta sekä monipuoliset taitoharjoittelun menetelmät.

– Uusien taitojen oppiminen kuuluu urheilijan uran kaikkiin vaiheisiin. On olemassa paljon keinoja, joilla

valmentaja voi tukea urheilijoidensa taitojen kehittämistä harjoitus- ja kilpailutilanteissa, ryhmän pääkouluttaja **Timo Jaakkola** kertoo.

Harjoittelu- ja kilpailuympäristöt edellyttävät urheilijalta ja valmentajalta hyvin erilaisten taitojen hallintaa. Valmentajalla on mahdollisuus oppia menetelmiä, jotka tukevat urheilijan optimaalisen taitosuorituksen toteutusta fyysisesti ja henkisesti kuormittavissa tilanteissa.

Lisätietoa koulutuksista: www.jyu.fi/viveca

Joustavaa ajattelua painonhallintaan

Uuden vuoden alussa moni päättää laihduttaa tai vähintäänkin alkaa kertaheitolla syödä terveellisemmin ja liikkua enemmän. Viikkojen ja kuukausien kuluessa päätös kuitenkin usein jää taka-alalle ja elämäntavat lipsuvat takaisin entiseen.

Psykologian laitoksessa on tutkittu laihduttamiseen ja painonhallintaan liittyviä psykologisia tekijöitä.

– Henkilökohtaiset laihduttamismotiivit on tärkeä ennustaja laihduttamisen onnistumisessa ja tulosten ylläpitämisessä. Toiminnan ja tapojen muuttaminen ei välttämättä onnistu pitkällä aikavälillä, jos meille ei ole selvää, mitä haluamme ja miksi haluamme, sanoo professori **Raimo Lappalainen**.

Itsehavainnointi on usein tehokas tapa muuttaa käyttäytymistottumuksia. Omien ajatusten, tunteiden sekä painon säännöllinen seuraaminen lisää tietoisuutta omasta tilanteesta, millä voi olla myönteisiä psykologisia

JONNA MARKKULA

vaikutuksia. Myös yksilön uskomukset kyvyistään selviytyä haastavista tilanteista ja kyky käsitellä stressiä vaikuttaisivat olevan tärkeitä tekijöitä pitkäkestoisessa painonhallinnassa.

Laihduuttajien ongelmana on usein se, että he kieltävät itseltään jyrkästi

kaiken herkuttelun ja yrittävät poistaa painonhallintaan liittyviä epämiellyttäviä tunteita. Sen sijaan tunteet ja ajatukset voi pyrkiä hyväksymään osana elämää sellaisina kuin ne ilmenevät. Tutkimusten mukaan joustava ajattelutapa auttaa uusien elämäntapojen omaksumisessa.

– Elämäntapamuutokset eivät ole irrallaan muista elämän alueista ja ongelmista, vaan muutokset syömisessä, liikunnassa tai muissa terveystottumuksissa on hyvä kytkeä omaan elämään ja elämäntilanteeseen yleensä, Lappalainen muistuttaa.

Vastoinkäymisistä ja juhlapyhinä kertyneistä lisäkiloista ei siis pidä lannistua. Painonhallintaan saattaa kuulua myös painon nouseminen hetkittäin. Tällöin olennaista on reagoida tilanteeseen ja kiinnittää huomiota päivittäisiin ruokavalintoihin ja liikuntatottumuksiin.

Eini Henriksson

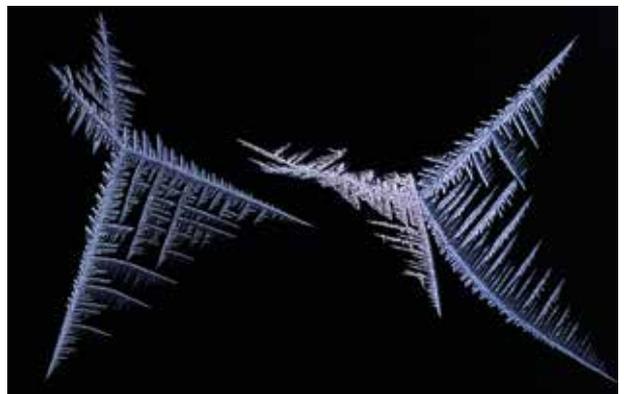
Luonnon kristallia Keski-Suomen luontomuseossa

Keski-Suomen luontomuseossa voi tutustua suomalaisten luontokuvien parhaimmiston Vuoden Luontokuvat 2012 -näyttelyssä 10.3. saakka. Suomen Luonnonvalokuvaajat ry:n tuottamassa kiertonäyttelyssä on esillä 40 valokuvaa, jotka valittiin mukaan vuosittaisessa kilpailussa.

Esillä on myös vuoden 2012 Luontokuva, kangasalalaisen **Antti Harkon** jääkidekuva ”Luonnon kristallia”. Kilpailun tuomaristo viehättyi pelkistettyyn tyylipuhtaan kuvaan.

Lisätietoja näyttelystä Suomen Luonnonvalokuvaajat ry:n verkkosivuilla:

<http://palkitut.vuodenluontokuva.fi/index12.htm>

Keski-Suomen luontomuseo

Harju, Vesilinna, Ihantolantie 5, avoinna ti–pe 11–18, la–su 12–17. Liput 4/2 euroa, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy. Perjantaisin ei pääsymaksua. <http://www.jyu.fi/erillis/museo/luonto>

■ teksti Mari Svahn, kuva Tanja Männistö

Vaakku tarjoaa vinkkejä vaeltajalle

Mukavan lämmin kevätpäivä ja onnistunut Jyväskylän opiskelevien partiolaisten (JOPA ry:n) vaelluskurssin loppuvaellus sai Ville ”Varpunen” Arvion kokoamaan kurssin opetusmateriaalit samojen kansien alle. Varpunen on Arvion partionimi eli lempinimi, jota partiostävät käyttävät toisistaan.

Toukokuussa 2008 alkanut projekti valmistui joulukuussa 2012. Tästä kaikesta syntyi 92-sivuinen *Vaakku – Vaeltajan Käsikirja*.

Vaakku ei pyri kilpailemaan vaeltamiseen ja retkeilyyn liittyvän kirjallisuuden kanssa, vaan se on tiivis paketti, jota voi käyttää oppimateriaalina, Varpunen kertoo.

Kurssimateriaalien lisäksi Varpunen lisäsi tekstiin vaeltamiseen ja retkeilyyn liittyviä niksejä. Kantavana ideana on ollut se, että Vaakku on helppo ja kevyt lukea.

Vaikka Vaakku on alun perin tehty vaelluskurssin opetusmateriaaliksi, on se tarkoitettu kaikille vaeltamisesta ja retkeilystä kiinnostuneille. Aloittelija tai vaelluskurssille osallistuja saa opuksesta perustiedot retkeilystä ranskalaisin viivoin, kun taas kokeneempi konkari löytää uusia mietteitä ja pikkuvinkkejä vaeltamiseen. Google docs -ominaisuutensa vuoksi kuka vain voi lisätä oppaaseen omia niksejään ja jakaa niitä muiden kokeiltaviksi ja sovellettaviksi.

Partiotoimintaa ilman lippukuntaa

JOPA ry on opiskelijapartiojärjestö, joka tuo yhteen Jyväskylään opiskelemaan tulleita entisiä ja nykyisiä

partiolaisia, jotka kaipaavat samanhenkistä seuraa. Yhdistykseen liittyminen ei vaadi aikaisempaa partiotaustaa, vaan kaikki toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleita mukaan. Toimintaan kuuluu retkien ja vaellusten lisäksi muuta vapaa-ajan toimintaa peli-illoista teatterivierailuihin. Viikoittain pelataan korista ja sählyä.

Vaikka partiotaitoja voi oppia matkan varrella, osa tapahtumista vaatii aikaisempaa kokemusta. Esimerkiksi talvivaelluksille osallistujilla täytyy olla kokemusta vaeltamisesta.

– Pitkät vaellukset on tarkoitettu

kaikille, joita omien rajojen ylittäminen kiinnostaa, JOPA ry:n aktiivijäsen Anne Perälä kertoo.

JOPA ry järjestää syksyisin ja keväisin vaelluskursseja, joissa untuvikkokin voi oppia tarvittavia taitoja. Kurssien tiedot löytyvät verkkosivuilta www.jopary.net.

Varpusen mukaan vaeltamisessa ja retkeilyssä tärkeintä on lähteä.

– Mennä metsää ja tuntureita samoamaan. Vasta sitä kautta Vaakkuakin toteuttaa tavoitteensa: innostaa ihmisiä retkeilemään. ■

www.jopary.net/vaakku

Opiskelevia partiolaisia JOPA ry:n 20-vuotisjuhlavaelluksella Pyreneillä toukokuussa 2011. Kuvassa etualalla Antti, Mika, Linda, Riikka ja Tommi.

Learning Finnish as a second or foreign language

More than 60 different languages are taught as first native languages in Finnish schools. For these pupils, Finnish is a second language which is used in everyday life aside the own native language.

The teaching of Finnish as a second language, S2, creates its own challenges for teachers.

– Teachers have to think in a completely new way, if their classes include pupils with other native language than Finnish. The S2 teaching is now a twenty-year-old concept and permanent phenomenon, but it took long before it came a part of our teacher education, says **Maisa Martin**, Professor of Finnish language. She leads the “Topling – Paths in Second Language Acquisition” research project.

Maisa Martin made her licentiate’s thesis on Finnish Americans. Her chil-

PETTERI KIVIMÄKI

dren are bilingual, and her son, living in Canada, keeps his Finnish vocabulary updated by reading the online version of Helsingin Sanomat newspaper.

Finnish is taught as a foreign language in more than one hundred universities all over the world. According to Martin, Finnish is the most international subject in the Department of Languages at the University of Jyväskylä.

– In this sector, we have the leading position in doctoral education in Finland, and we have more foreign postgraduate Finnish students than in any other language subject, says Professor Martin.

In countries further away from Finland’s borders, the learning of Finnish is motivated by Finnish ancestry, a Finnish girlfriend or boyfriend – and, still, metal music!

– This interest has not waned. Currently a Hungarian student is finishing his master’s thesis on metal music as a motivation to learn a foreign language. ■

Path of art on the campus in honour of the anniversary

A path of art will be opened on 26 February on the campus to display works or art from nine Finnish artists. The University has acquired art photographs, oil paintings and graphic art in honour of the jubilee year.

The budget of the University includes separate funds allocated for purchasing works of arts from artists in Central Finland. Director of Administration **Kirsi Moisander** got an idea of acquiring works of art from the whole country and displaying them along the path of art.

According to **Pirjo Vuorinen**, In-

tendant of University Museum of the University, this is a remarkable art acquisition which is namely related to the jubilee year.

– The purchases are permanent, and some of the works will later be located in buildings to be built in Ruusu- puisto and Mattilanniemi, says Vuorinen.

According to Vuorinen, some of the artists have been selected because of their previous cooperation with the Department of Art and Culture Studies.

– For example, a graduation thesis is being made of Ninni Heldt, says Vu-

AHEAD OF ITS TIME
FOR 150 YEARS

orinen.

An introductory brochure guiding through the path of art will be published, and the museum is also planning guided tours.

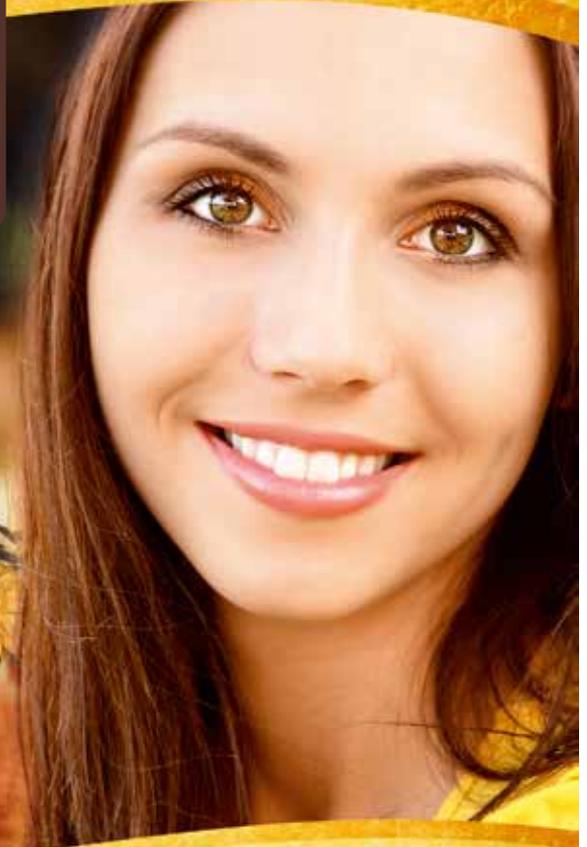
Additional information on the exhibition from Pirjo Vuorinen, tel. +358 40 550 6099, e-mail pirjo.vuorinen@jyu.fi. **See full list of English Anniversary events:** <http://r.jyu.fi/5JCu> ■

Hotelli Milton

Jyväskylä

www.hotellimilton.com

Viihdy ja nuku hyvin!

Hannikaisenkatu 29, 40100 Jyväskylä. Puhelin (014) 33 77 900
info@hotellimilton.com

Esittelemme Jyväskylän yliopistoon liittyviä henkilöitä.

Monikulttuurisuuden tutkija Kaisa Nissille kirjoittaminen ja teatteri ovat maailmojen rakentamista

Kuka olet ja mistä tulet?

Olen **Kaisa Nissi**. Päätyöni on yliopistossa etnologian tohtorikoulutettavana, siinä sivussa harrastan kaikkea pientä muutakin. Olen Keski-Suomesta lähtöisin ja Jyväskylään kotiutunut.

Miten päädyit Jyväskylän yliopistoon?

Aloitin kirjallisuuden opiskelijana ja siitä vaihdoin kulttuuriantropologiaan. Harkitsin muitakin paikkakuntia, mutta Jyväskylän yliopisto oli lopulta itsestään selvä ja luonteva valinta.

Valmistelet monikulttuurisia perheitä käsittelevää väitöskirjaasi. Mitä monikulttuurisuus merkitsee sinulle?

Yhtä määritelmää ei ole. Minulle se on ilmiö, johon kiteytyy monia erilaisia asioita, niin yhteiskuntarakenteesta, sen muutoksesta kuin sen ongelmakohdistakin. Tutkijana tuntuu välillä, että on vaikeaa sanoa aiheesta mitään ”arvoneutraalia”, kun aikamme on sellainen, että vaaditaan vahvoja mielipiteitä ja sensaatioita.

Onko Suomi monikulttuurinen maa?

Kaikkia valtioita voi sikäli pitää monikulttuurisina, että etnisiä ryhmiä on enemmän kuin valtioita. Tutkimuksista tiedetään, että monien kansojen omaa kulttuuria kuvaavat luonnehdinnat ovat samoja muuallakin. Itse koen eläväni monessa kulttuurissa, mutta samalla vahvasti suomalaisuudessa – toisaalta olen itsekin sekoitus länsi- ja itäsuomalaisista kulttuuria!

Toimit Suomen Ylioppilasteatteriliitto SYTYn puheenjohtajana. Mitä ylioppilasteatterimaailmaan kuuluu?

Teattereilla menee hyvin eikä tekemisen into näytä laskevan. Ylioppilasteatterissa keskeistä on intohimo ja rohkeus sekä tapa kysellä ja katsella maailmaa. Se on vapauden ja leikin kummallinen linnake, elämistä jonkun muun todellisuuden ehdoilla. Valitettavasti tuottavuuden ja tehokkuuden vaatimukset sekä rahoituksen karsiminen vaikeuttavat toimintaa ja luovaan harrastamiseen heittäytymistä.

Olet pitkän linjan ylioppilasteatterilainen Jyväskylässä.

Mikä on ollut mieleenpainuvuin kokemuksesi JYTissä?

Ohjaamiskokemukset ovat jääneet mieleen. Se, kun alkaa työstää raakiletta, joka muodostuu kokonaisuudeksi. Ohjaaminen ja kirjoittaminen ovat kuin strategia-peli, jossa yhdestä elementistä aletaan luoda kokonaista maailmaa.

Jos tutkijan työ olisi draaman laji, mikä se olisi?

Se olisi vakavaa kaurismäkeläistä draamaa, jossa edetään verkkaisesti, sanotaan jotain ja muuten ollaan hiljaa. Ei siis mitään kovin räiskyvää!

Sopivatko tiede ja taide yhteen?

Kyllä, sillä sekä tiede että taide ovat analyttisiä ja luovia tapoja tarkastella ihmistä ja maailmaa. Ne tukevat toisiaan.

Edellinen haastateltavamme Nita Korhonen kysyy sinulta: Kuvittele unelmiesi päivä. Mitä tekisit?

Se olisi löysä vapaapäivä. Aamukahvin ja lehden jälkeen vain olisin kotona, enkä miettisi mitään.

Mitä haluaisit kysyä seuraavalta haastateltavalta?

Kumpi on parempi, laskuvarjohyppääjä vai maapallo?

Tessa Horila

TESSA HORILA

Klassikkokirjojen e-kirjaversiot ilmestyneet yksilöhenkilöille – vihdoin!

- Tehokkaat hakutoiminnot
- Suorat linkit Internetiin
- Helppo liikutettavuus – kirja aina mukana
- Tekstin osittainen kopiointimahdollisuus
- Tekstin tulostusmahdollisuus

Jari Metsämuuronen (2011)

Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä

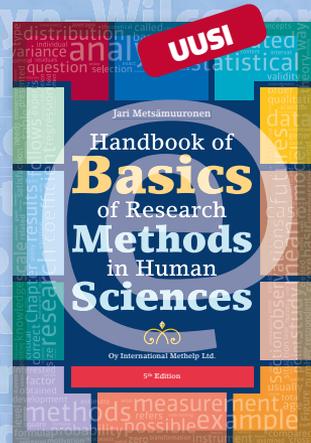
Tiedon-
julkistamisen
apuraha vuonna
2007

Käsikirjan tutkijaversio ammattilaisen käyttöön. Opiskelijaversioon verrattuna kirja sisältää viisi lisäosaa: Pienten aineistojen analyysi (270 s.), Kokeellisen tutkimuksen perusteet ihmistieteissä (105 s.), Monitasomallituksen perusteet (122 s.), Rakenneyhdö- ja polkumallituksen perusteet (57 s.) ja Elosooloanalyysien perusteet (67 s.). Hinta 65 € (+ kirjakaupan osuus).

Jari Metsämuuronen (2011)

Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä

Käsikirja opiskelijoille ja aloitteleville tutkijoille. Kirjassa johdatetaan lukija tutkimuksen tekemisen kiehtovaan maailmaan yksinkertaisesti ja havainnollisesti. Kirja on sellaisenaan tai osittain kurssikirjana lähes kaikissa Suomen yliopistoissa. Hinta 45 € (+ kirjakaupan osuus).

Jari Metsämuuronen (2013)

Handbook of Basics of Research Methods in Human Sciences

“Basics” on täysin uudistettu ja laajennettu englanninkielinen laitos suomenkielisestä versiosta. Kirja on kansainvälisestikin arvioiden omaa luokkaansa kattavuutensa ja laajuutensa puolesta (n. 2 000 s.) Kirjaa voi tarvittaessa siteerata kansainvälisissä julkaisuissa. Saatavissa maaliskuun loppuun asti ennakkohintaan 65 € (+ kirjakaupan osuus). Normaalihintaan 95 € (+ kirjakaupan osuus).

Jari Metsämuuronen (toim.) (2011)

Laadullisen tutkimuksen käsikirja

Käsikirjan laadullisen tutkimuksen tekijälle. Kirjassa johdatetaan lukija laadullisen tutkimuksen ajatteluun ja perustyövälineisiin. Kirjassa syvennytään mm. fenomenologiaan, etnografiaan, diskurssianalyysiin, tietokoneavusteiseen laadulliseen tutkimukseen sekä pienten aineistojen tilastolliseen testaamiseen. Hinta 65 € (+ kirjakaupan osuus).

Yksittäisiä e-kirjoja myy www.Booky.fi. Useamman kappaleen lisensoijia esimerkiksi kirjastoille tai tutkimusryhmille välittää Pohjoismaiden ja Baltian johtava tietopalveluiden ja julkaisutilausten tarjoaja LM-info. Isoimmassa lisensoijissa kirjakohtaiset hinnat jäävät selvästi alle yksittäisen kirjan hinnan. Kysy lisää hinnoitteluperusteista ja hinnoista osoitteesta heli.isoaho@lminfo.fi. Kirjaversioita myyvät hyvin varustetut kirjakaupat.

